

Täysistunto

Torstai 17.11.2022 klo 16.00—18.09

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 18.09.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (16.00—17.54) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (17.54—18.09).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
ulkoministeri Pekka Haavisto
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
työministeri Tuula Haatainen
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
elinkeinoministeri Mika Lintilä
puolustusministeri Antti Kaikkonen
pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
sisäministeri Krista Mikkonen
opetusministeri Li Andersson
maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen
sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen

Puhemies Matti Vanhanen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Jotta kyselytuntiin saadaan sisällytettyä mahdollisimman monta kysymystä, olisi toivottavaa, että kysymys kattaa kerrallaan vain yhden kysymyksen, joka kohdistuu yhdelle ministerille. Välihuutoja ajatellen pyydän huomioimaan, etteivät ne häiritse varsinaista keskustelua.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

2.1. Suullinen kysymys maatalouden tukemisesta (Ville Vähämäki ps)

Suullinen kysymys SKT 185/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Vähämäki.

Keskustelu

16.01 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Hyvä hallitus, missä viipty maatalouden tukipaketti? Inflaatio syö ennennäkemättömällä voimalla maatalouden tuottavuutta. Lokakuun inflaatiolukemat olivat 8,3. Mutta tämä on vain yksi totuus, sillä me kaikki tiedetään se, että alkutuottajien osalta tuotantokustannukset, alkupanostukset, nousevat valtavalla tahdilla. Meidän kasvinviljelytilat ovat pulassa. Lannoitteiden hinnat ovat viimeisten vuosien aikana yli tuplaantuneet. Ensi kesän lannoitelaskut ja muut tuotantopanokset ovat ennätyskalliit. Kasvihuoneviljelijät ovat puolestaan pulassa kohonneitten sähkölaskujensa kanssa. Kotimaiset kasvikset uhkaavat loppua ensi talven aikana kaupoista, kun kasvihuoneet kylmenevät. Myöskin kotieläintilat ovat pulassa. Neljäsosa päätoimisista kotieläintiloista on pahoissa maksuvalmiusongelmissa. Kustannukset nousevat tiloilla. Sääntelytaakka kasvaa, mutta ansiot eivät.

Kysyn uudestaan: missä viipty maatalouden tukipaketti?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kurvinen.

16.02 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja näkee tilannekuvan juuri samalla tavalla kuin itsekin näen ja maan hallitus näkee. Suomalainen maatalous elää tällä hetkellä todella rajuissa vaikeuksissa, ja tiloilla mietitään kovasti, mikä se tulevaisuus on. Maauskoa todella koetellaan.

Hallitus on pitkin vuotta tehnyt erilaisia kriisitoimenpiteitä. Edeltäjäni, kansanedustaja Jari Leppä, lanseerasi Suomen historian suurimman apupaketin suomalaiselle maataloudelle: noin 330 miljoonan huoltovarmuuspaketin, [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] jonka suurin osa, yli 100 miljoonaa euroa luonnonhaittakorvauksen lisäosaa, maksettiin juuri tässä syksyllä. Voi sanoa, että onni onnettomuudessa, tämä luonnonhaittakorvauksen lisäosa osui aika hyvään aikaan.

Tälle vuodelle myös palautetaan maataloilille tuotantorakennusten kiinteistövero. Se on erinomainen tukitoimi, koska juuri se osuu kotieläintiloille, jotka ovat kaikista suurimmissa vaikeuksissa. Tänään valtioneuvosto hyväksyi lisäaputoimena myös elintarvikemarkkinain muutoksen, jolla vähennetään kaupan asemaa suhteessa tuottajaan: reilumpaa kauppaa Suomeen.

Totta kai, puhemies, seuraamme tilannetta koko ajan ja valmistaudumme myös uusiin tukitoimiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Vähämäki.

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

16.04 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Hyvä hallitus, maatalouden likviditeettiongelma on päällä nyt. Joka päivä kolme tilaa lopettaa toimintansa. Ei ole aikaa odottaa ensi vuoteen, että tulee joku lisäbudjetti ja sitä kautta paikataan maatalouden tilannetta. Te mainitsitte tämän maatalouden tukipaketin, minkä sovitte maaliskuussa, 330 miljoonan tukipaketin. Minä annan teille nyt ilmaisen neuvon, jos vaan otatte sen vastaan. Siitä meni nimittäin jakoon ainoastaan 213 miljoonaa, jäljelle jäi 117 miljoonaa. Jakakaa se nyt joulukuussa. Me kyllä maatalousjaostossa käsittelemme tämän asian viipymättä ja huolellisesti, muun muassa edustaja Kankaanniemen ja edustaja Koskelan kanssa. Ottakaa tämä neuvo vastaan, otattehan?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kurvinen.

16.05 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Arvostan edustaja Vähämäkeä yleisestikin ottaen, hän on upea kollega, ja tämä oli hyvä idea. Tykkään tällaisesta oppositiopolitiikasta, missä on myös ratkaisuja, ei pelkkää räkyttämistä, ja otan tämän neuvon pohdintaan. Sinänsä tämä reilut 100 miljoonaa euroa, minkä kuvasitte, ei ole mennyt mihinkään Kankkulan kaivoon, vaan sillä on tarkoitus tukea muun muassa biokaasun käyttöönottoa voimakkaammin maaseudulla ja ravinnekiertoa. Ja ravinnekierrolla tarkoitetaan sitä, että palattaisiin hyvällä tavalla vähän vanhaan eli esimerkiksi karjanlantaä käytettäisiin lannoituksessa enemmän kuin fossiilisista lähteistä tehtävää keinolannoitusta. Tämä on varmasti ihan hyvä suuntaus. Otan tämän ajatuksen vastaan.

Sinänsä, vaikka maatalouden tilanne on vaikea, onnistumisiakin on ollut tässä omana, noin puoli vuotta kestäneenä maatalousministeriaikanani. Muun muassa uudelle ohjelmakaudelle, uudelle CAP-kaudelle, mielestäni saimme ihan hyvän neuvottelutuloksen. Se tuo ennustettavuutta tiloille, tilojen jatkajille. Muun muassa turvepeltojen viljely jatkuu Suomessa hyvin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Purra.

16.06 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikka näitä akuutteja ongelmia ehdottomasti ratkaistaan rahalla, niin täytyy myös tämä kokonaisuus huomioida. Maatalouden toimija, ruuantuottaja toimii markkinoilla yrittäjänä. Hän haluaa saada toimeentulonsa sieltä. Mutta jos ruuantuottajan mahdollisuuksia toimia rusikoidaan monesta suunnasta, niin näitä ongelmia ei korjata vain rahalla. EU:sta tuleva lainsäädäntö ja esimerkiksi aivan liian suuruudenhullut kansalliset ilmastotavoitteet kasaantuvat maanviljelijöille valtavaksi byrokratiaviidakoksi. Kun tulee uusi säädös, tulee uusi vaatimus, sitä kompensoidaan tuella. Tässä ei ole mitään järkeä. Suomalaiset haluavat syödä suomalaista ruokaa, mutta tätä menoa sitä ei vain ole kohta kukaan tuottamassa. Kysynkin pääministeriltä: voitteko harkita maatalouden ilmastotavoitteiden ja päästövähennysten joustavan tilanteessa, jossa suomalaisessa ruuantuotannossa on tällainen hätä?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.07 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut yhteisiin ilmastotavoitteisiin, ja meillä on itse asiassa kunnianhimoisempi il-

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

mastotavoite kuin Euroopan unionilla. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tiedetään!] Me ha-
luamme olla hiilineutraaleja vuonna 2035, ja tämä tavoite on oikea. Itse arvioin kyllä niin,
että kun Suomi tekee aiemmin näitä toimia, me tulemme olemaan voittajien joukossa. Mei-
dän kansamme tulee olemaan kilpailukykyisempi, meidän yhteiskuntamme tulee olemaan
kilpailukykyisempi, kun me teemme vihreän digitaalisen siirtymän aiemmin. Mutta siitä
olen samaa mieltä, että juuri nyt, juuri tällä hetkellä me elämme hyvin poikkeuksellista ai-
kaa johtuen energiakriisistä, johtuen ruuan hinnan kallistumisesta, ja kyllä tällaisissa krii-
sitilanteissa meidän pitää katsoa myös sitä, mitä juuri näissä tilanteissa tarvitaan. Sen vuok-
si me olemmekin tehneet esityksiä ja huomioineet sen, että niin energiapuolella kuin ruu-
antuotannon puolella tarvitaan toimia, jotka juuri tähän tilanteeseen tuovat helpotusta ja
korjausta, ja näistä ministeri Kurvinenkin joitakin mainitsi.

2.2. Suullinen kysymys maatalouden tukemisesta (Peter Östman kd)

Suullinen kysymys SKT 186/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Östman.

Keskustelu

16.08 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Nyt kun oppositio KD:n johdolla jättää väli-
kysymyksen maataloudesta, hallitus vihdoon herää. Tänään iltapäivällä pääministeri tiedot-
ti, että välikysymys maataloustuesta voi nopeuttaa hallituksen neuvottelua aiheesta. Minä
sanon, että hyvää huomenta, hallitus.

Vaalikauden alussa hallitustunnustelija Antti Rinteen kysymyksissä ei edes kysytty puo-
lueiden maatalouslinjauksista. [Eduskunnasta: Oho!] Pitkin kautta me, KD, olemme tois-
tuvasti ja selkokielellä viestittäneet maatalouden hädästä. Kevättalvella KD vetosi Ma-
rinin hallitukseen, jotta se tekisi välittömästi toimenpiteitä maatalouden akuutin kustan-
nuskriisin helpottamiseksi. Kuulimme, että 170 miljoonaa siitä tukipaketista on jakamatta.

Viljelijät eivät kaipaa tuekseen uusia hankkeita vaan reilun korvauksen työstään. Maa-
talouden tärkein tehtävähän ei ole sitoa hiiltä, vaan ruokkia ihmisiä, eikö niin, ministeri
Kurvinen?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kurvinen.

16.09 **Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa
puhemies! Arvostan sitä, että koko eduskunta on suomalaisten viljelijöitten asialla ny-
kyään ja ei ole sellaista kateusajattelua niin kuin joskus, ja se on tietysti hyvä noja tälle
omalle työlleenikin. Keväällä — juuri aikana, mistä edustaja Östman puhui — hallitus to-
teutti tämän Suomen historian suurimman yksittäisen maatalouden tukipaketin, yli 300
miljoonan euron huoltovarmuuspaketin.

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

Lisäksi täytyy kyllä kommentoida tätä keskustelua, että kyllähän se, että meillä vaikka haketta käytetään viljan kuivauksessa perinteisen uusiutumattoman öljyn sijaan, auttaa maataloutta eteenpäin, vähentää Venäjä-riippuvuutta, lisää kotimaisen puun käyttämistä.

EU-vaikuttamista teen tosi aktiivisesti omassa työssäni. Tällä viikolla tapasin Ruotsin uuden kollegani Peter Kullgrenin, ja olimme käytännössä maataloudessa ja metsätaloudessa kaikesta samaa mieltä. Hän on muuten kristillisdemokraatti. [Sari Essayah: Niinpä!]

Ja kysyn nyt oppositiolta, kun Östman sanoi, että pitäisi olla reilumpi korvaus markkinoilta: onko oppositio valmis tukemaan tätä uutta elintarvikemarkkinalakia, jonka olen tänään vienyt hallituksesta läpi? Tällä lyhennetään maksuaikoja, vähennetään suurten kauppojen valtaa. Tukeeko oikeisto-oppositio minun esitystäni?

2.3. Suullinen kysymys maatalouden tukemisesta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 187/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.11 Harry Harkimo liik: Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Kotimainen maatalous on historiansa pahimmassa kriisissä, ja tilanne maailmassa on sellainen, että meidän pitäisi pyrkiä sataprosenttiseen omavaraisuuteen kotimaisessa ruoassa, eikä hyvältä näytä, mutta hallitus ei näytä ymmärtävän maataloustuottajien tilannetta ollenkaan. Lannoitteet maksavat enemmän kuin viljasta saa hintaa. Polttoöljy on kallistunut lähes 70 prosenttia. Sähkön hinta on tulevana talvena vähän mitä vain se voi olla. Ruoan ja lannoitteiden arvonlisäveroa on laskettava tilapäisesti, ja se on tehtävä nopeasti. Sähkölaskussa viljelijöitä pitää tukea rahallisesti suoraan ja siihen pitää laittaa joku raja, eli 25 senttiä kilowattitunnilta. Ministeri Kurvinen, te ja edeltäjänne Leppä olette puhuneet paljon tuottajien puolesta, mutta koska aiotte oikeasti tehdä jotain? Ministeri Kurvinen, kuulitte ehdotukseni arvonlisäverosta ja sähkön tukemisesta. Mitä sanotte tähän?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kurvinen.

16.12 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen varovainen kommentoimaan veropolitiikkaa, koska se kuuluu periaatteessa valtiovarainministerille, joka on tällä hetkellä matkoillaan. Täytyy vähän katsoa, ettei mene oman pilttuunsa ulkopuolelle.

Mutta edustaja Harkimo varmasti kuuli, mitä toimenpiteitä on jo tähän mennessä tehty: Huoltovarmuuspaketti, minkälainen neuvottelutulos meillä on uudelle CAP-kaudelle. Verotuksen osalta pidän tosi hyvänä sitä, että saimme hallituksena neuvoteltua kiinteistöveron palautuksen, saimme EU:lta luvan palauttaa tuotantorakennusten kiinteistövero tälle vuodelle. Se tukee juuri niitä nuoria tuottajia, se tukee juuri investoineita tiloja, niitä tiloja,

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

jotka 10—20 vuodenkin päästä tuottavat ruokaa — eivät jäähdyttele, vaan kiihdyttelevät. Erittäin hyvä tukitoimi tämäkin.

Ja kysyisin myös edustaja Harkimolta: oletteko te valmis tukemaan tätä elintarvike-markkinalain muutosta, jonka olen nyt tänään hallituksessa tuonut läpi? Siinä lyhennetään muun muassa maksuaikoja, tuottajat saavat nopeammin rahaa, pilaantuvia elintarvikkeita ilman korvausta saa palauttaa ja elintarvikemarkkinavaltuutetun toimivalta lisääntyy [Puhemies: Minuutti!] laittaa kauppaa tarvittaessa kuriin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

16.13 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maa- ja metsätalous on aiemmin pitänyt maaseudun elävänä ja koko maan asumiskelpoisena. Nyt maaseutu on alistettu kaikenlaisen Brysselin tarkastajien, susiensuojelijoiden ja tuulimyllyjen rakentajien temmelyskentäksi. Ylimoitettut suojelumääräykset iskevät yhä rajummin maaseudun elinkeinoihin. Jopa yli 600 000 metsänomistajan omistusoikeus metsiinsä on uhattuna. Nuoret jättävät maaseudun. Puhtaan kotimaisen ruoan tuotanto ja jopa kansallinen turvallisuus ovat vaarassa. Suomi ei menesty ilman elävää maaseutua.

Arvoisa ministeri Kurvinen, myönnätkö te hallituksen epäonnistuneen maa- ja metsätalouden ja maaseudun puolustamisessa? Oletteko valmis purkamaan sääntelyä ja suojelua nuorten uskon palauttamiseksi ja sukupolvenvaihdojen lisäämiseksi, jotta tuleville sukupolville palautuu elävä maaseutu eikä vain homehtuneita metsiä, pihoiilla ulvovia susia ja ränsistyneitä rakennuksia?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kurvinen.

16.14 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen edustaja Kankaanniemen kanssa tilannekuvasta kyllä hyvin eri mieltä. Tämä hallitus on tehnyt todella paljon suomalaisen maaseudun ja aluepolitiikan eteen hyvin monella tavalla. Olemme kunnostaneet todella paljon teitä, olemme lisänneet opiskelupaikkoja pitkin Suomea, ja täytyy tässä kiittää pääministeriä siitä, että hän pari vuotta sitten neuvotteli Suomelle minusta tosi hyvän budjettiratkaisun EU:ssa. Pääministeri Marin laittoi itsensä peliin, jotta me saatiin riittävästi maataloustukirahaa ja riittävästi aluepoliittista rahaa EU:ssa. Kiitän tästä pääministeriä julkisesti.

Teemme todella paljon töitä esimerkiksi metsäedunvalvonnassa EU:ssa samanmielisten maiden kanssa. Olin kuukausi sitten perustamassa tällaista For Forest -ryhmää, metsäisten EU-maiden edunvalvontaryhmää, Euroopan unionin sisälle ja muun muassa tällä viikolla tapasin Ruotsin kollegaani, ja työstimme eteenpäin tätä työtä.

Lisäksi, puhemies, minun näkemykseni maaseudusta on paljon valoisampi kuin edustaja Kankaanniemellä. Nyt koronan jälkeen meillä on suorastaan landemia käynnissä. Pandemiaa seurasi landemia: ihmiset muuttavat omakotitaloihin, väljempiin oloihin, tekevät etätöitä ja etäopiskelevat. — Nuoret uskovat maaseutuun, edustaja Kankaanniemi. [Jukka Gustafsson: Optimismia pitää olla, hyvä!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Satonen.

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

16.15 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus mielellään kertoo täällä, mitä se on omasta mielestään saanut aikaiseksi, mutta otetaan muutama kiistaton fakta: Jo ennen tätä viimeistä kriisiä keskimääräinen tuntipalkka maanviljelijällä oli 4,6 euroa. Jos jonkun toisen ottaisi sillä palkalla töihin, saisi syytteen alipalkkauksesta. Tänä vuonna lypsykarjatilojen yrittäjätulon ennustetaan romahtavan 11 000 euroon, ja vaikka ruoan hinta on noussut, niin MTK:n arvion mukaan se korvaa vain puolet siitä, paljonko tuotantokustannukset ovat nousseet suhteessa tuottajahintoihin. Ja vain 15 prosenttia maatalousyrittäjistä on alle 40-vuotiaita.

Tämä tilanne on oikeasti todella vakava, ja kysynkin ministeriltä: mitä aiotte tehdä, että nuoret uskaltavat vielä tälle alalle lähteä, koska se on välttämätöntä, jotta voimme jatkossakin syödä laadukasta kotimaista ruokaa?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kurvinen.

16.17 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilastojen mukaan Suomessa on Euroopan mittakaavassa varsin nuoret viljelijät, mutta porukka vanhenee nopeasti, kuten edustajat puheenvuoroissaan asiantuntevasti esille toi. Uudella ohjelmakaudella, uudella CAP-kaudella on myös investointitukia nuorille aloittaville viljelijöille. Ne ovat erittäin tärkeitä.

On myös erittäin tärkeää, että me emme puheenvuoroissamme vähättele viljelijöitä, [Oikealta: Kuka täällä on vähätellyt?] emme maalaa maataloista mitään ilmastorikollisia, jotka aikaansaavat ilmastotuhoja tai ympäristötuhoja. Tarvitaan kunnioitettavaa puhetta maataloutta ja viljelijöitä kohtaan. [Oikealta: Tarvitaan tekoja!] Se on isänmaallista työtä. Se on mielestäni maanpuolustustyötä: maata, jossa ei ole omaa ruokaa, ei kyllä pysty puolustamaan.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä, kun edustaja Satonen on kokoomuksen maatalouseksperttejä: tukeeko kokoomus elintarvikemarkkinalain kiristämistä ja oletteko valmiita vaalien jälkeen — minun puolueeni keskusta on siihen valmis... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu] — Jaha, meni mikki pois päältä. — Keskusta on valmis, että vaalien jälkeen kiristämme kilpailulakia, ja hallitus kiristää jo elintarvikemarkkinalakia. Oletteko mukana talkoissa, että kaupan asemaa vähennetään, jotta se tuntipalkka nousee?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

16.18 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta otti vaarin tekemästäni lakialoitteesta maatalousrakennusten kiinteistöverojen helpottamisesta ja sai sen vuodeksi tänne tehtyä. Me täällä oppositiossa olisimme halunneet sen pitempiaikaiseksi.

Siinä on kuitenkin pieni tarkennus tehtävänä, eli olen tehnyt siihen tarkennuksen. Laki-aloitteella esitin lakia muutettavan siten, että myös elinkeinoverolain alaisten toimijoiden maataloustoimintaan käyttämien tuotantorakennusten kiinteistöverotukseen olisi mahdollista hakea tukea samoin perustein kuin maatalouden harjoittajan omistamien maatalouden tuotantorakennusten osalta on säädelty. Aiemmin kävi ilmi, että voimassa oleva lainsäädäntö ei mahdollista kiinteistöverotuen hakemista osakeyhtiömuotoisen maataloustoiminnan harjoittajien elinkeinoverolain alaisiin maatalouden tuotantorakennuksiin.

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

Otitte äsken vaarin edustaja Vähämäen esityksestä. Onko tämä minun tekemäni laki-aloite etenemässä, ja milloin se tulee voimaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Valtiovarainministeri ei ole paikalla, mutta haluaako ministeri Kurvinen vastata?

16.19 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perehdyin oikein mielelläni edustaja Mäenpään lakialoitteeseen. Se on hyvä, että on ideoita. Arvostan sitä kovasti.

Ehkä lisään aikaisempaan veropuheenvuorooni vielä sen, että olemme myös maatalouden sähköveron alentaneet tällä vaalikaudella minimiin, eli myös verotuksessa toimia on tehty, ja mielestäni tulevaisuudenkuva pitäisi olla se, että pääsisimme siihen, että maatalouden tuotantorakennuksilla ei olisi ollenkaan kiinteistöveroa. Ruotsissa se on näin. Ruotsi on käsitykseni mukaan — tämä on käsitykseni, korjatkaa, jos on väärä käsitys — tämän poikkeuksen saanut siksi, että heillä ei ollut veroa, kun he tulivat EU:hun, ja kun meillä oli, niin tämä on nyt vaikeampaa. Tavoitteena mielestäni pitää olla maatalouden tuotantorakennuksista kiinteistöveron poistaminen jatkossakin. Se olisi reilua.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Östman.

16.20 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä viikolla käsitelimme täällä eduskunnassa vuoden viimeistä lisätalousarviota, ja siinä ei ollut maataloudelle yhtään tukea. Ministeri sanoi yhdessä vastauspuheenvuorossaan, että hallitus on korjannut teitä. Ei hallituksen tarvitse korjata meitä, mutta sen sijaan tulisi korjata maataloudessa esiintyvät epäkohdat. Nimittäin kun sähkölasku kasvaa lyhyessä ajassa kymmenillä-tuhansilla euroilla ja maitolitrin tuottajahinta muutamilla senteillä, niin loppuu viljelijän omasta pöydästä ennen pitkää leipä. Onko teillä esittää nyt mitään konkreettista, millaista tukea te voisitte vielä tämän vuoden puolella esittää eduskunnalle hyväksyttäväksi, jotta viljelijöillä olisi toivoa tulevaisuudesta?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kurvinen.

16.21 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt kriisitukitoimia — en toista niitä nyt tässä uudelleen, ne ovat tulleet niin monta kertaa — ja seuraamme koko ajan tilannetta, mitä tapahtuu elintarvikemarkkinoilla, mitä tapahtuu maataloudessa. Meillä on erittäin hyvä vuoropuhelu niin elintarviketeollisuuden kuin sitten tuottajajärjestöjenkin kanssa. Tätä työtä tekee erityisesti varautumisen ministerityöryhmä, jonka puheenjohtajana on valtiovarainministeri Saarikko ja jossa itsekin olen jäsenenä, ja olemme valmiita reagoimaan esimerkiksi lisätalousarvioilla tarvittaessa vielä tämän vaalikauden aikana, jos siltä näyttää.

Mutta, puhemies, nyt haastan hieman eduskuntaryhmiä, kun on tämä upea maatalouskeskustelu tässä. Melkein ensimmäisiä virkatöitäni, kun tulin maa- ja metsätalousministeriksi, oli se, että toteutin edustaja Kivirannan ajatuksen parlamentaarista maataloustyöryhmästä, ja nyt sosiaalidemokraattien, suurimman eduskuntaryhmän, johdolla toimii tämä kaikkien puolueiden parlamentaarinen ryhmä, ja odotan, että nämä hyvät kyselytunnin ideat kootaan myös sinne. Sen työn tulisi valmistua vaaleihin mennessä, ja hallitusneuvotte-

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

luissa meillä voisi olla vähän niin kuin lämmin leipä, uunituoreita lämmin leipä -ideoita, maatalouden kannattavuuden parantamiseen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koskela.

16.22 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Me perussuomalaiset olemme tänään kovin neuvoja antavalla tuulella, ja itsekin ajattelin antaa hallitukselle yhden neuvon lisää. Elikkä kuunnelkaa tarkkaan — ministeri tuntuu olevan tänään vastaanottavainen.

Eihän nyt, arvoisa ministeri, ole mitään mieltä ennallistaa turvealueita kosteikoiksi ja istuttaa niihin pajukkoa. Meillä on parempikin vaihtoehto, ja nyt kannattaa olla tarkkana: Nyt olisi viisainta hyödyntää kaikki turpeen osat, siis kasvu-, kuivike- ja energiaturve, sataprosenttisesti ja lopulta muuttaa paljon parjatut turvemaat hiilinieluiksi — siis hiilinieluiksi. Sehän onnistuu juuri silloin, kun jätämme jäljelle turvepatjasta noin 30–50 senttiä pohjalle. Siihen voidaan istuttaa havupuita hiilinieluksi. Mielestäni tämä jos mikä olisi ennallistamista ja samalla myöskin ilmastoteko. Arvoisa ministeri, miksi näin ei toimita?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kurvinen.

16.23 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edelleen perussuomalaisia siitä, että heitätte ideoita, ja otan kyllä kopin niistä ja kaikki ne otan vakavasti. Tätä työtä tehdään tällä hetkellä, mutta varmasti pitää vielä tehdä paljon enemmänkin. Hallitus ei kannata EU:n luonnosta ennallistamisasetukseksi sellaisena kuin se nyt on esitetty — siihen tarvitaan paljon muutoksia.

Jaan edustajan arvion siitä, että me tarvitsemme maataloustoimintaan turvetta todella paljon. Kun haluamme vihanneksia, hyviä vihanneksia, enemmän kotimaista lautaselle, siihen tarvitaan kasvuturvetta. Ja kuiviketurve on eläinsuojeluasia, sillä juuri parempaa kuiviketta ei maatalouteen eläimille ole kuin kuiviketurve, ja jos siitä joudutaan luopumaan, niin silloin kyllä eläimet voivat paljon huonommin Suomessa.

Puhemies! Olen ihan samaa mieltä edustaja Koskelan kanssa siitä, että meidän pitää tätä hiilimarkkina-, hiilipörssitoimintaa saada enemmän liikkeelle ja sitä hiilensidontaa, juuri niin kuin kuvasitte. Minusta voi myös jotakin turvemaiden ennallistamista ja vettämistäkin olla: jos on vapaaehtoisia ohjelmia — vähän Helmi-ohjelman, Metso-ohjelman tyyppistä toimintaa — niin kyllä luonnonsuojelullekin on paikkansa. [Puhemies: Minuutti!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Simula.

16.25 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos ensi keväänä maataloutemme on siinä jamassa, että viljelijät jättävät viljelemättä kannattavuuskriisin vuoksi, on koko maamme valtavissa ongelmissa. Tällä hetkellä meidän ruoantuotantomme on vielä suomalaisten yrittäjien käsissä, ja olemme saaneet nauttia esimerkiksi puhtaista ja laadukkaista kotimaisista, eläinten hyvinvointi edellä tuotetuista liha- ja maitotuotteista. Jokaisen suomalaisen täytyy syödä. Ruokaa kyllä tuotetaan joko suomalaisten tuotantotapojen mukaisesti täällä Suomessa tai aivan toisenlaisilla tavoilla muualla. Hyvä hallitus, miksi te ette pysty priorisoimaan valtion menoja ja osoittamaan maataloudelle sen kaipa-

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

maa riittävää tukea kriisin keskellä? Teidän tähänastinen tukipakettinne ei ollut riittävä, vai oletteko toista mieltä, ministeri Kurvinen?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.26 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että me keskustelemme ruokaturvasta, ja näiden synkkien puheenvuorojen keskelle on ehkä hyvä ottaa toisenkinlainen näkökulma, ja se on se, että itse asiassa Suomi on maailman ruokaturvaindeksin mukaan tänä vuonna numerolla yksi, sijalla yksi. [Juha Mäenpää: Vielä!] Meillä on paras ruokaturva koko maailmassa, eli kyllä täällä asioita on myös oikein tehty, ja tällä kaudella on paljon tehty asioita, kuten ministeri Kurvinen tässä on ker-tonut.

Mutta aivan totta on myös se, että me elämme tällä hetkellä jälleen hyvin poikkeuksellista aikaa. Energiakriisi lisää maatalouden kustannuksia kuten muunkin yhteiskunnan toimintojen, tavallisten kotitalouksien kustannuksia, ja esimerkiksi lannoitteiden kallis hinta aiheuttaa sen, että moni viljelijä on vaikeammassa asemassa kuin aikaisemmin. Ilman muuta juuri tässä tilanteessa me tarvitsemme tukea, me tarvitsemme apua. Meidän pitää kannatella yhteiskuntaa, myös maataloutta yli tästä kriisistä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kertokaa, mitä konkreettista aiotte tehdä!] Ministeri Kurvinen on luetellut täällä useita toimenpiteitä, mitä hallitus on jo tehnyt, ja hallitus on valmis totta kai kriisin keskellä tätä tukea ja apua tarjoamaan, mutta itse luotan myös suomalaisiin viljelijöihin ja itse luotan suomalaiseseen maatalouteen, ja mielestäni tuo ruokaturvaindeksi osoittaa sen, että Suomi on tehnyt myös jotain oikein.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys tutkimuksen ja tuotekehityksen verokannustimesta (Kai Mykkänen kok)

Suullinen kysymys SKT 188/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Mykkänen.

Keskustelu

16.27 Kai Mykkänen kok: Arvoisa puhemies! Pääministeri Marin, te olette puhunut tänään Messukeskuksessa Euroopan suurimmassa kasvuyritystapahtumassa — kymmeniätuhansia osallistujia kymmenistä maista. Sitaatti: ”On tärkeää, että meillä on parlamentaarinen yhteisymmärrys tavoitteesta, jotta yritykset voivat luottaa siihen, että se ei muutu, kun hallitukset vaihtuvat.” Olisikin tärkeää, että ne voisivat luottaa jo ennen kuin hallitus vaihtuu. Kyse on siis tutkimuksen ja tuotekehityksen panosten kääntämisestä pitkäjänteiseen kasvuun, mistä todellakin on ollut parlamentaarinen sopu — SDP:n Matias Mäkysen johdolla — joka sisälsi tärkeänä osana tutkimuksen ja tuotekehityksen verokannustimen.

Arvoisa puhemies! Meillä oli hallitus, joka lupasi sen toteuttaa. Tänään meillä on lässähdys, jossa t&k jäi panttivangiksi vasemmiston pakkomielteelle säättää maastapoistumis-

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

vero. Arvoisa pääministeri, miten te selitätte tämän lässähdysten t&k-investointeja Suomeen suunnittelevalle yritykselle, siis sijaiskärsijälle?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.28 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan oikein, olin tänään startup-tapahtuma Slushissa — erittäin hyvä tapahtuma, tilaisuus, joka kerää niin startup-yrittäjät kuin investorit yhteen. Me tarvitsemme tämänkaltaisia tapahtumia, missä luodaan tulevaisuuden menestystarinoita. Oli erittäin hienoa nähdä niin valtava osallistujamäärä tuolla Messukeskuksessa ja kaikissa niissä tapahtumissa tällä viikolla. On hienoa, että meillä on tällaisia toimijoita, jotka näitä tapahtumia järjestävät.

Mitä tulee tähän tki-tavoitteeseen, itse pidän kyllä hyvin tärkeänä sitä, että meillä on parlamentaarinen näkemys ja sopimus siitä, että me kasvatamme tki-menot neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Tämä tarvitsee monenlaisia elementtejä, yhtenä osana myös julkista rahoitusta, ja eduskunta paraikaa käsittelee tätä rahoituksen kokonaisuutta. Tärkein osa tästä on nämä tuet, mitä annetaan eri toimijoille, ja tämä on eduskunnan käsittelyssä. Yhtenä elementtinä tässä on ollut tämä tki-verovähennys, ja hallituksen viimeisimpien lakiesitysten osalta ei ollut edellytyksiä tätä valitettavasti tuoda. Itse olisin kyllä ollut siihen valmis, mutta kun osa näistä muista veroelementeistä, jotka olisivat vahvistaneet tuota veropohjaa, ei edennyt, niin sitten meillä oli myös sellaisia näkemyksiä, että haluttiin sitten myös tämä veroelementti sieltä osaltansa poistaa. Sinänsä hyvin valitettavaa, mutta se ei tarkoita, [Puhemies: Aika!] etteikö tulevaisuudessa myös tätä elementtiä voida edistää.

Puhemies Matti Vanhanen: Minuutin aika. — Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Mykkänen.

16.30 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti näissä kansainvälisissä tapahtumissa on hyvä pitää mainospuheita, mutta ihan yksin ne eivät riitä, siellä täytyy olla myös Suomella oikeita tekemisiä.

Kiitokset ja arvostus kollegalle, Matias Mäkyselle, joka ilmoitti Helsingin Sanomissa harkitsevansa allekirjoittaa lakialoitteeni, kokoomuksen ryhmän yhteisen lakialoitteen, jolla eduskunta voisi vielä korjata tämän lässähdysten, johon ei ole tässäkään mitään järkevää syytä, vaan ilmeisesti pääministeri olisi halunnut sen säätää, ja tämä joutui sijaiskärsijäksi aivan muissa asioissa.

No, määrärahat ovat sentään yleensä vasemmistolle maistuneet. Parlamentarisesti sovitettiin historiallinen rahoituslaki, jota parhaillaan käsitellään eduskunnassa ja joka kääntäisi tuotekehityksen tukimäärärahat pitkäjänteiseen kasvuun. No, mitä tekee hallitus? Päästää tietysti tuotekehityspanokset laskusuuntaan. 100 miljoonaa vähemmän ensi vuonna verrattuna kuluvaan vuoteen, siis t&k-määrärahoissa Business Finlandin jakamina.

Arvoisa pääministeri, eikö tämä ole jo noloa? [Kalle Jokinen: Se on kaksinaamaista!]

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

16.31 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä rahoituslakikokonaisuus on eduskunnan käsittelyssä, ja se on erittäin iso, se on mittava, se on merkittävä, se on erittäin tärkeä, ja sillä pyritään tietenkin siihen, että julkisen sektorin osuus tästä tki-kokonaisuudesta saadaan liikkeelle. Tämä verovähennyskysymys on kuitenkin pieni asia tässä kokonaisuudessa. [Hälinää] Se on yksi osa tätä kokonaisuutta, mutta se on kuitenkin vain osa sitä kokonaisuutta. Meillä on tämä iso rahoituspakettikokonaisuus täällä eduskunnassa käsittelyssä, ja on tärkeää, että se saadaan eteenpäin, niin että tuota ennustettavuutta ja näkymää eteenpäin on. Mutta on myös hyvä huomioida se, että itse asiassa kaksi kolmasosaa tästä rahoituksesta, minkä me tarvitsemme tuohon neljän prosentin tavoitteeseen, tulee yksityisiltä toimijoilta. Se tulee yksityisiltä [Petteri Orpo: Ei ilman julkista rahaa!] yrityksiltä, se tulee elinkeinoelämalta, se tulee niistä panostuksista, [Kai Mykäsänen välihuuto] mitä yksityiseltä sektorilta tehdään, ja tässä me tarvitsemme kumppanuutta. Se oli myös yksi puheenvuoroni sisällöistä. Tänään puhuin Euroopan strategisesta autonomiasta, kriiseihin varautumisesta ja puhuin myös siitä, kuinka tärkeää on se, että meillä on kumppanuutta julkisen sektorin ja yksityisten toimijoiden väliltä. Sinänsä tämä verokannustinkysymys on yksi elementti, mutta se on kuitenkin vain pieni elementti tässä isossa kokonaisuudessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Autto.

16.32 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen puheet ja teot ovat nyt kyllä jopa tällekin hallitukselle poikkeuksellisen suuressa ristiriidassa. Pääministeri puhuu hyvin siitä, että tarvitaan yksityisen sektorin kumppanuuksia, mutta juuri niiden muodostamiseksi tarvittaisiin verovähennystyökalu. Pääministeri myös väittää täällä oman vastuunsa asiassa. Toteatte, että ei ollut teistä kiinni, että tätä asiaa ei viety eteenpäin. No, kuka johtaa Suomen hallitusta, ellei pääministeri johda Suomen hallitusta? On kyllä todella erikoista, että tätäkään asiaa ei hallituksen sisäisten ristiriitojen vuoksi voida viedä eteenpäin.

Monet suomalaiset ovat juuri nyt huolissaan esimerkiksi vaikka sähköön riittävytydestä. Jotta Suomi voi nousta siksi puhtaan energian suurvallaksi, joksi haluamme tulevaisuudessa päästä, että sähköä riittää edullisesti ja me saamme siitä kasvua maallemme, niin olisi tarvittu näitä tki-panostuksia. Miksi hallitus tämän nyt hautaa? Tämä on käsittämätöntä.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.34 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai pääministerinä vastaan hallituksen työskentelystä ja hallituksen toimintakyvystä, mutta tässä oli kyseessä antamattomien lakiesitysten kokonaisuus. Kun sieltä aletaan ottamaan yksittäisiä palikoita pois, niin on selvää, että ne aikaisemmat sovut, mistä me olemme neuvotelleet, ovat silloin auki. Ja kun eri asiat ovat eri ryhmille vaikeita, niin sitten meillä ei ole ollut edellytyksiä kaikkia näitä eteenpäin viedä. Itse olisin ollut valmis tämän tki-vähennyksen tänne tuomaan. Nojasin juuri siihen parlamentaariseen näkemykseen, mikä meillä on. Mutta eduskunta tietenkin käsittelee tätä isoa rahoituskokonaisuutta paraikaa, ja se on kuitenkin se iso pihvi tässä kokonaisuudessa. Toivon, että sitä saadaan vauhdikkaasti vietyä eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

Olen ehkä myös hieman yllättynyt tästä kokoomuksen kulmasta, koska kun katsomme edellistä hallitusta, jossa kokoomus istui, niin tuolloin ajoitte mittavia leikkauksia koulutukseen: tutkimukseen, tuotekehitykseen, korkeakoulutukseen. On erittäin hyvä, että nyt kokoomuskin näkee sen, kuinka tärkeää [Puhemies koputtaa] on panostaa osaamiseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Olette tulleet tälle puolelle. Ette enää ole sillä leikkauslinjalla [Puhemies: Aika!] kuin aikaisemmin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Multala.

16.35 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri aivan oikein puhuu siitä, että tarvitaan kokonaisuus, jolla me saamme lisää tutkimusta ja tuotekehitystä. Miksi se tutkimus- ja tuotekehitys on niin tärkeää? No sen vuoksi, että meillä on pienenevät ikäluokat, vähenevä työikäisten ihmisten määrä Suomessa, ja silloin tutkimus- ja tuotekehitys ja siitä syntyvät uudet innovaatiot ovat erityisen tärkeitä talouskasvulle. Mitä enemmän meillä on talouskasvua, sitä vähemmän tarvitsee sopeuttaa, ja me kaikki varmaan toivomme, että meillä olisi talouskasvua tulevaisuudessa, jotta emme joutuisi kovien sopeutusten tielle.

Tämä yksityisen rahoituksen osuus on nimenomaan se, joka meidän tulisi saada kasvuun, ja verokannustin olisi tarvittu nimenomaisesti tähän. Tätä on pahoiteltu kovasti niin yliopistoissa kuin yrityksissä, sillä myös yliopistot tarvitsevat sitä yksityistä rahaa, jota tällä olisi voitu generoida. Arvoisa pääministeri, mitkä ovat ne elementit, joilla te nyt saatte aikaan talouskasvua, tutkimusta ja tuotekehitystä, kun tämä merkittävä osa tästä jää pois?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.36 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten kuvasin, eduskunta käsittelee tätä rahoituslakikokonaisuutta. Tämä on se iso kysymys, joka tälläkin hetkellä täällä eduskunnassa on käsittelyssä. Tämä on se merkittävä, iso kokonaisuus, ja yhtenä osana olisi ollut sitten tämä verokannustin, sen käyttöönotto, mutta tämä ei suinkaan ole sellainen, joka tämän ison tavoitteen romuttaisi. Tavoite on edelleen neljä prosenttia bkt:stä tutkimukseen ja tuotekehitykseen vuoteen 2030 mennessä. Kaksi kolmasosaa tästä rahoituksesta tulee yksityiseltä sektorilta, yksi kolmasosa julkiselta, ja tässä nämä suorat tuet, esimerkiksi yliopistojen rahoitus, ovat erittäin tärkeä elementti. Tämä kokonaisuus on täällä eduskunnan käsittelyssä, se polku, millä tavalla voidaan rahoitus turvata aina sinne vuoteen 2030.

On myös mahdollista myöhemmin säätää tämä verokannustin. Se voisi olla yksi elementti tässä kokonaisuudessa, kuten parlamentaarisessa työryhmässä on katsottu, mutta se ei suinkaan ole sellainen, joka nyt jotenkin estäisi meitä saavuttamasta tuota tavoitetta, eikä se, jos sitä ei juuri nyt tehdä, estä sen tekemistä myöhemmin. Tähän voidaan palata.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys ulkomaisten yritysten houkuttelemisesta Suomeen (Anders Adlercreutz r)

Suullinen kysymys SKT 189/2022 vp

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Adlercreutz.

Keskustelu

16.37 **Anders Adlercreutz r:** Ärade talman! Överdirektör Spolander på finansministeriet lyfte upp vikten av investeringar i forskning och utveckling häromveckan och målade upp ganska skrämmande scenarier, som kan bli verklighet ifall vi inte kan korrigera investeringskurvan.

On selvää, että tarvitaan satsauksia tutkimukseen, tki-toimintaan, ja parlamentaarinen työ on tässä tärkeää.

Parhaillaan meneillään on Slush Helsingin Messukeskuksessa, ja se on osaltaan menestystarina ja osoittaa, että Suomea kohtaan kuitenkin osoitetaan mielenkiintoa, Suomi on monella tapaa vetovoimainen. On oleellista, että saadaan tänne houkuteltua niin yrityksiä kuin tekijöitä. Yritysten osalta tietenkin ennustettava investointiympäristö on tärkeää, se, että verotus on ennustettavaa. Ihmisten osalta moni muu asia vaikuttaa. Asenneilmastolla on merkitystä. Negatiivisesta sellaisesta myöskin osoitamme itse täällä salissa joskus merkkejä.

Mutta käytännön elämälläkin on merkitystä. Kun tänne houkutellaan ulkomaisia tekijöitä, niin luvilla on merkityksensä, mutta myöskin vaikka pankkikoodien saannilla ja vaikka sillä, miten saa lapsensa kouluun. Miten käytännön tasolla voisimme helpottaa ulkomaisia yrityksiä niin, että ne myöskin saisivat houkuteltua tänne omia työntekijöitään ja sillä tavalla Suomesta tulisi kilpailukykyisempi ja vetovoimaisempi?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haatainen.

16.39 **Työministeri Tuula Haatainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Adlercreutz otti todella tärkeän asian esille, koska meillä yrityksissä on valtava työvoimapula, meillä on kohtaanto-ongelma, tänne tarvitaan osaajia. Tästä syystä hallitus on linjannut, että me tulemme kaksinkertaistamaan vuoteen 2030 ulkomaisen työvoiman saamisen Suomeen, ja se edellyttää meiltä hyvin paljon eri toimia. Se edellyttää myös sitä, että me lisäämme ulkomaisten opiskelijoitten määrää, koska näen, että heissä on suuri potentiaali siihen, että kun he opiskelevat täällä, he myös tänne jäisivät, mutta se on vähän pidemmän polun päässä. Me tarvitaan myös näitä nopeampia toimia, ja siinä olemme nyt näitä lupakäsittelyprosesseja nopeuttaneet merkittävästi. Eli me olemme saavuttaneet nyt sen, minkä asetimme tavoitteeksi, että kahdessa viikossa startupit ja erityisosaajat ja heidän perheenjäsenensä saavat tämän työhön perustuvan oleskeluluvan, ja tämä reilusti alitetaan, ja tavoitteena on, että kaikki luvat olisivat maksimissaan kuukaudessa. Me teemme valtavasti töitä nyt sen eteen, että me pystyisimme myös edesauttamaan sitä, että perheenjäsenet ja puoliset esimerkiksi työllistyvät, ja tästä hallitus [Puhemies: Aika!] on juuri viime viikolla käynyt keskustelua, miten voisimme tätä edesauttaa, [Puhemies: Aika!] niin että näemme nämä ihmiset kokonaisina ja heidän perheensä voisivat tänne helpommin tulla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Puisto.

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

16.40 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Parlamentaarinen ryhmä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnassa on tehnyt työtä tämän eduskuntakauden aikana ja päässyt yhteisymmärrykseen rahoituksen suunnitelmasta, erityisesti tästä rahoituksen tasosta, että sitä nostetaan vuoteen 2030 mennessä.

Mutta osa oli myös tämä verokannustin, jossa luodaan laaja-alaisempi työkalu, ja tämä ei nyt etene. Pääministeri, sanoitte, että tämä on pieni asia tai osa, ja osa kokonaisuutta tämä onkin, mutta se on hyvin merkittävä osa. Se, mikä tekee tästä erityisen huonon, on että tämä antaa nyt aivan selvän viestin siitä, että tämä tutkimus- ja kehitysinnovaatioympäristö on altis ailahtelulle. Se on altis myös erilaiselle pikkupolitikoinnille, ja tämä on minun mielestäni huono signaali, koska tämä antaa myös kansainväliselle ympäristölle, sijoittajille, yrityksille vuosiksi eteenpäin semmoisen näkymän, että itse asiassa tässä on paljon ailahtelua. Ymmärrätekö te tämän ratkaisun merkityksen, tämän viestin, mikä on tullut tänään ja eilen?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Marin.

16.41 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos hieman suhteutetaan näitä mittaluokkia, niin tämä rahoituslaki, joka on annettu lokakuussa eduskunnalle — jota valiokunta siis paraikaa käsittelee ja jonka tavoitteena on luoda näkymä tki-rahoituksen lisäyksestä sinne vuoteen 2030 — on mittaluokaltansa 1,8 miljardia. Siis lisäyksiä vuoteen 2030 niin, että 1,8 miljardia käytetään enemmän rahaa, ja tämä verovähennys, verokannustin, on mittaluokaltansa 100 miljoonaa euroa, eli tämä suhde on aikamoinen. Ero on aikamoinen näiden kahden välillä. Itse pidän kyllä tätä rahoituslakia ja näitä suoria tukia erittäin tärkeinä, erittäin tehokkaina, järkevinä, ja sitten yhtenä elementtinä olisi voinut olla tämä verovähennyslaki, joka nyt ei siis eduskuntaan etene, mutta se on kuitenkin mittaluokaltansa paljon pienempi. Eli kyllä itse uskon ja haluan ajatella näin, että se suunta on tärkeä. Neljä prosenttia vuoteen 2030 mennessä, tähän on yhteinen parlamentaarinen tahto. [Puhemies koputtaa] Meillä on tämä rahoituslaki käsittelyssä, joka on iso kokonaisuus. Sitten tämä pieni osa ei nyt tällä hallituskaudella ole eduskuntaan tulossa, mutta se ei tarkoita, etteikö sitä myöhemmin voitaisi säätää.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Talvitie.

16.43 **Mari-Leena Talvitie kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saimme tosiaan tässä parlamentaarisessa tki-ryhmässä sovittua tästä verokannustimesta ja sitten myöskin tästä rahoituslaista ja siitä, että panostukset nostetaan neljään prosenttiyksikköön 2030 mennessä. Nyt hallitus ei tuo tätä verokannustinta, ja asiantuntija-arvioiden mukaan tki-panostukset eli panostukset tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin laskevat ensi vuodelle noin 100 miljoonaa euroa. [Oikealta: 200 miljoonaa!] Pääministeri puhuu siitä, että se on vain 100 miljoonan euron asia, mutta kyllä se 1,8 miljardiakin koostuu niistä 18:sta 100 miljoonasta eurosta. Eli kyllä, jos nyt hallitus laskee niitä panostuksia ensi vuonna, se tarkoittaa sitä, että seuraavan vuoden hallituksen täytyy laittaa siihen vielä lisää se 100 miljoonaa euroa. Ja tämä rahoituslaki, mikä on eduskunnan käsittelyssä, ei sinänsä tuo helpotusta siihen ensi vuodelle, koska rahoituslaki astuu voimaan vasta vuonna 24, ja se on teidän hallituksenne esitys. Kysynkin hallitukselta ja pääministeriltä: miksi päätitte

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

heittää tämän koko parlamentaarisen sovun ja edustaja Mäkynen hyvän työn kokonaan roskikseen?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.44 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt minun pitää tarkistaa, koska minulla oli sellainen tieto, että tämän rahoituslain pitäisi tulla voimaan ensi vuoden alusta. Se oli oma tietoni, mutta tämä pitää tarkistaa, jos se on näin, kuten edustaja Talvitie täällä sanoi, että se tulisikin vasta vuoden päästä. Tietenkin eduskuntahan tätä käsittelee ja eduskunnan käsissä on osaltansa asia on, mutta tarkistan tämän. Minulla oli eri tieto, että se olisi jo ensi vuoden alusta voimassa, mutta me voimme tämän tarkistaa.

Joka tapauksessa tärkeää on se iso kuva, se iso kokonaisuus, yhteinen sitoutuminen siihen, [Sinuhe Wallinheimo: Sitoutuminen meni jo!] että me nostamme meidän tki-panostukset neljään prosenttiin vuoteen 2030 mennessä, ja tämä ei ole suinkaan mikään vähäpätöinen tavoite. Tämä on itse asiassa erittäin kunnianhimoinen ja tärkeä tavoite, ja on vain kourallinen maita, yksittäisiä maita, jotka tuollaisiin panostuksiin tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiotoiminnassa kykenevät. Eli kyllä Suomi on tässä hyvin kunnianhimoinen, me teemme jo tällä hetkellä paljon. Ja sen lisäksi, että me lisäämme näitä julkisia panostuksia tai teemme verovähennyksiä, niin kyllä sanoisin, että vuoropuhelu, se, että me elämme maassa, jossa eri toimijat voivat kohdata hyvinkin suorasti, niin me poliitikot, yritystoimijat, elinkeinoelämän toimijat, [Puhemies koputtaa] palkansaajat, yhteiskunta laajasti aika matalalla kynnyksellä, että meillä on sellainen välitön henki tässä yhteiskunnassa, luo mahdollisuuksia keskustelulle [Puhemies: Aika!] ja se osaltansa luo mahdollisuuksia innovaatioille. [Kai Mykkänen: Puhumallako tämä hoituu?]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Marttinen.

16.45 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Marin, sanoitte tänään Slushissa, että yritykset voivat luottaa poliitikkojen yhteisymmärrykseen Suomen tavoitteesta nostaa tutkimus- ja tuotekehitysmenoja. Saman päivän aikana teidän hallituksenne päätti haudata tämän tki-verovähennyksen, josta oli sovittu yhdessä parlamentaarisesti kaikkien puolueiden kesken. Onneksi kuitenkin kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja, edustaja Kai Mykkänen on tehnyt tästä lakialoitteen, jonka tulemme jättämään, jolloin tämä asia voidaan saattaa kuntoon. Olemme nähneet, että muun muassa edustaja Mäkynen SDP:stä on jo kertonut, että hän harkitsee tämän aloitteen allekirjoittamista. Ja nyt kysyisin pääministeriltä: kun olette pitäneet tätä tavoitetta kuitenkin tärkeänä, niin takaatteko, että SDP:n kansanedustajilla on nyt vapaat kädet halutessaan tukea tätä kokoomuksen lakialoitetta täällä eduskunnassa sen käsittelyn aikana?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.46 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP:n eduskuntaryhmä totta kai tämän asian tulee käsittelemään ja keskustelemaan ja kantansa muodostamaan.

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

Palaan tähän äskeiseen Talvitien kysymykseen: Eli kyllä, tarkoitus on, että tuo rahoituslaki tulisi ensi vuoden alusta voimaan. Se ohjaisi ensi vuoden budjettiprosesseja, mutta ymmärtääkseni tämä erilainen näkemys tulisi siitä, että tämä vaikutus määrärahoihin tulisi vuoden 24 budjeteista eteenpäin, eli se on jo ensi vuonna voimassa ja ohjaa ensi vuoden prosesseja, mutta sitten se rahoitus tulisi silloin vuonna 24, ja siitä meillä on se kuutisen vuotta aikaa sinne vuoteen 2030, jolloin meidän tuohon tavoitteeseen pitää päästä. Tämä verovähennys on yksi osa tätä. Siitä on yhdessä parlamentaarisesti käyty keskustelua, siitä on ollut yhteinen näkemys. Valitettavasti tässä kohtaa hallituksella ei ollut edellytyksiä tuoda sitä eduskuntaan, koska kaikki hallituspuolueet eivät olleet tästä asiasta yksimielisiä, johtuen siitä, että osa näistä muista veroelementeistä, jotka olisivat lisänneet valtion tuloja, eivät toteutuneet, johtuen hallituspuolueiden erilaisista näkemyksistä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys Ukrainan tukemisesta (Ano Turtiainen vkk)

Suullinen kysymys SKT 190/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Turtiainen.

Keskustelu

16.47 Ano Turtiainen vkk: Kiitos, arvoisa puhemies! Lehtitietojen mukaan Ukraina on valheillaan tuhonnut jo oman uskottavuutensa liittyen Puolaan ammuttuihin ohjuksiin. Arvoisa pääministeri, tekin olette ilmoittanut tukevanne Puolaa tässä asiassa. Kysyn hallitukselta: kuinka typerältä mielestänne näyttää nyt se, että Suomi on lähettänyt Ukrainan tueksi aseita? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kaikkonen.

16.48 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjä aloitti hyökkäyksen Ukrainaan 24. helmikuuta, ja hallitus lähtee kyllä siitä, että tuolle hyökkäykselle ei ole mitään hyväksyttävää perustetta. Käsittääkseni laajasti eduskunta tämän hyväksyy, ei ehkä täysin sataprosenttisesti mutta laajasti eduskunta ajattelee samaan tapaan. Suomi on ensi metreistä lähtien yhdessä Euroopan unionin, yhdessä lännen kanssa laajasti tuominnut Venäjän hyökkäyksen, ja olemme asettuneet Ukrainan puolelle, tukemaan Ukrainaa, kun se taistelee vapaudestaan, kun se taistelee itsenäisyydestään, kun se puolustaa omaa maataan. Osana tätä Suomi tukee Ukrainaa myös puolustusmateriaalilla. Tuemme myös taloudellisesti, tuemme humanitäärisesti, ja ajatus on kyllä, että me jatkamme niin kauan kuin Ukraina tukea tarvitsee — ja meidän näkemyksemme mukaan, edustaja Turtiainen, meidän näkemyksemme mukaan tämä on oikein.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

16.49 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten ministeri Kaikkonen totesi, Suomi on hyvin määrätietoisesti, systemaattisesti tukenut Ukrainaa, ja tämä on täysin oikein. Meidän pitää varmistaa, että meidän avullamme, tuellamme, koko kansainvälisen yhteisön tuella, Euroopan unionin tuella, meidän kumppaneidemme tuella Ukraina voittaa sodan. Ukraina puolustaa eurooppalaisia arvoja, taistelee meidän kaikkien puolesta, ja sen vuoksi meidän pitää Ukrainaa tässä tilanteessa tukea.

Mitä tulee näihin iskuihin Puolaan, tuolla on ilmeisesti ihmishenkiä menetetty, tilanne on erittäin vakava. Puola on EU-jäsenmaa. Ilman muuta me tuemme Puolaa, seisomme puolalaisten ystäviemme rinnalla. On tärkeää, että tämä tapaus huolellisesti tutkitaan, saamme selvyyden siihen, mitä on tapahtunut, ja sitten, mikäli on tarvetta ja aihetta, yhdessä Puolan tukena reagoimme yhtenäisinä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys lapsiperheiden tukemisesta (Tuula Väättäinen sd)

Suullinen kysymys SKT 191/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Väättäinen.

Keskustelu

16.50 **Tuula Väättäinen sd:** Arvoisa puhemies! Tänään vietämme Lapsen oikeuksien viikkoa. Teemana on lasten turvallisuus. Lapsiperheköyhyys horjuttaa lasten perusturvallisuutta, ja yli 100 000 lapsella on puutetta elämisen perustarpeista. Nousevat elintarvikkekustannukset ja sähkön hinta vaikuttavat pienituloisten arkeen ja arjesta selviytymiseen. Hallitus on päättänyt monista toimista, jotka helpottavat kaikkien perheiden toimeentuloa, esimerkiksi sähkövähennyksestä ja kotitalouksien sähkötuesta. Ostovoimaa on vahvistettu alentamalla varhaiskasvatusmaksuja sekä korottamalla määräaikaista opintorahan huoltajakorotusta sekä lapsilisän yksinhuoltajakorotusta.

Koska tuen tarve on edelleen suuri, kysyn ministeri Sarkkiselta: mitä muita lisätoimia hallituksessa on suunniteltu lapsiperheiden tukemiseksi tässä vaikeassa tilanteessa?

Arvoisa puhemies! Tänään haluan erityisesti kiittää ministereitä vastauksista, erityisesti ministeri Kurvista yhteistyöhakuisista ja eteenpäin suuntaavista vastauksista ensimmäisen kysymyksen osalta.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Sarkkinen.

16.51 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia erittäin tärkeästä kysymyksestä. Lapsiperheköyhyys koskettaa valitettavasti monia suomalaisia lapsiperheitä. Me tiedämme, että lapsena koettu köyhyys saattaa jättää ihmiseen pysyviä jälkiä ja haavoja koko loppuelämän ajaksi. Siksi lapsiperheköyhyyden torjuminen on erityisen tärkeää.

Me tiedämme myös, että laaja-alainen hintojen nousu koskettaa erityisen paljon lapsiperheitä ja erityisesti pienituloisia lapsiperheitä. Sen takia hallitus on tehnyt monia päätök-

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

siä lapsiperheiden tukemiseksi tässä haastavassa tilanteessa. Olemme päättäneet ylimääräisestä lapsilisästä, joka maksetaan joulukuussa. Sosiaaliturvaan tulee useita erilaisia lapsikorotuksia ensi vuonna. Varhaiskasvatusmaksuja ollaan pienentämässä. Perheitä tuetaan sähkön korkean hinnan tilanteessa. Sen lisäksi olemme toteuttaneet esimerkiksi perhevapaaudistuksen, joka tukee pikkulapsiperheitä. Mutta on seurattava tilanteen kehitystä, ja on oltava tietysti tarvittaessa valmius tehdä lisätoimia, sillä lapsiperheköyhyyden torjuminen on kyllä tärkeä tehtävämme.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys Ukrainan tukemisesta (Hanna Huttunen kesk)

Suullinen kysymys SKT 192/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Huttunen.

Keskustelu

16.52 **Hanna Huttunen kesk:** Arvoisa puhemies! Kuten edellä edustaja Väättäinen totesi, vietämme Lapsen oikeuksien viikkoa ja tänä vuonna teemana on turvallisuus.

Elämme nyt maailmassa, jota leimaa sota Euroopassa sekä huoli kotitalouksien pärjäämisestä ja ihmisten jaksamisesta tässä epävarmassa ajassa. Venäjän pommitukset Ukrainassa ovat keskittyneet kriittiseen infraan. Tiedetään, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisryhmien, kuten vanhusten ja lasten, olot ovat siellä erittäin kurjat ilman sähköä.

Lasten oikeudet ovat aikuisten velvollisuuksia. Meidän aikuisten tehtävänä on huolehtia siitä, että lasten on turvallista elää ja turvallista kasvaa.

Arvoisa puhemies! Talvi ja kylmä on tulossa Ukrainaan. Kysynkin ulkoministeriltä: Millä tavalla kansainvälinen yhteisö on valmistautunut auttamaan Ukrainan energiainfran palauttamisessa normaaliksi ja toimintakuntoon? Kuinka Suomi osaltaan auttaa tässä Ukrainaa?

Puhemies Matti Vanhanen: Ulkoministeri Haavisto.

16.53 **Ulkoministeri Pekka Haavisto** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Huttuselle tärkeästä kysymyksestä. Ensinnäkin Euroopan unioni on valmistautunut ensi vuoden Ukrainan rahoitukseen 18 miljardin paketilla, joka nimenomaan suunnattaisiin julkisiin palveluihin siellä, jotta koulut, sairaalat voidaan pitää auki mutta myöskin energiaverkkoa voidaan panna kuntoon.

Nämä Venäjän pommitukset ja iskut nimenomaan energia- ja vesiverkostoja vastaan saattavat täyttää sotarikoksen kriteerit, sillä niitä ollaan suunnattu tavallisia siviilejä vastaan, lapsia vastaan, kuten tässä sanoitte. Suomi on myös tänä vuonna käyttänyt vajaat 300 miljoonaa euroa suoraan Ukrainan tukemiseen, ja totta kai se, että olemme ottaneet vastaan yli 44 000 pakolaista Suomeen — suurin osa heistä lapsia, jotka pääsevät täällä kou-

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

luun ja saavat katon päänsä päälle — auttaa myös lasten asemaa kaiken kaikkiaan Ukrainassa.

Olemme valmistautuneet myös tämän energiaverkoston tukemiseen. Erilaiset kansainväliset rahoittajat — NEFCO, EBRD ja muut — ovat tässä liikkeellä, ja pyrimme nimenomaan siihen, että energiaverkko saadaan kuntoon. Suomi on myöskin lahjoittanut näitä generaattoreita tähän tilanteeseen ja auttanut asumisjärjestelyissä [Puhemies koputtaa] niitä, jotka ovat kotinsa menettäneet.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys Suomen ilmastotoimista (Bella Forsgrén vihr)

Suullinen kysymys SKT 193/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Forsgrén.

Keskustelu

16.55 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa puhemies! Kesällä Keski-Euroopassa kärsittiin ennätyskelteistä ja laajoja alueita tuhoutui maastopaloissa. Nyt Pakistanissa rankkasateet ja vuoristojäätiköiden sulaminen ovat haudanneet alleen satojentuhansien ihmisten kodit. Ilmastokriisi osuu kaikista koviten niiden maiden ihmisiin, jotka ovat vaikuttaneet siihen vähiten. Onkin rikkaiden maiden velvollisuus hillitä ilmastokriisiä ja auttaa köyhimpiä maita sopeutumaan sen vaikutuksiin.

Tällä hetkellä maailman maiden yhteinen ilmastokokous on käynnissä Egyptissä. Seuraavat kolme vuotta ovat ratkaisevia, jotta saamme pysäytettyä ilmaston lämpenemisen siedettävälle tasolle. Jokaisella asteen kymmenyksellä on väliä. Kysynkin teiltä, arvoisa pääministeri: miten Suomi aikoo kantaa oman vastuunsa riittävästä ilmastorahoituksesta sekä päästövähennystoimista?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.56 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä todella Egyptissä Sharm el-Sheikhissä on käynnissä ilmastokokous. Ministeri Ohisalo siellä tällä hetkellä Suomea edustaa, ja itsekin vierailin päämiesten tapaamisessa ilmastokokouksen alussa. On erittäin tärkeää, että ensinnäkin tästä 1,5:n sitoumuksesta pidetään kiinni, että emme siis päästä maapallon ilmakehää lämpenemään yli puoltatoista astetta, siitä pidetään kiinni. Nyt me tarvitsemme toimeenpanoa, ja tuo toimeenpano onkin tämän ilmastokokouksen pääteema, ilmastotoimien toimeenpano, niin että lunastamme ne lupaukset, joita olemme antaneet, ja sen toimeenpano, että autamme maailman köyhimpiä maita, kun he kohtaavat ilmastokriisin seuraukset.

Viittasitte tässä Pakistaniin, ja kyllä tilanne on juuri näin huolestuttava. Me näemme sään ääri-ilmiöitä, paitsi Pakistanissa myös kaikkialla muualla, ja tämä jos joku maksaa ihmiskunnalle erittäin paljon. Tekemällä ilmastotekoja, toteuttamalla kunnianhimoista il-

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

mastopolitiikkaa, me teemme paitsi itsellemme myös ennen muuta tuleville sukupolville palveluksen, koska ilmastonmuutos ja se, että me emme tekisi mitään, vasta maksavat.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.10. Suullinen kysymys sähköyhtiöiden ylisuurista voitoista (Veronika Honkasalo vas)

Suullinen kysymys SKT 194/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Honkasalo.

Keskustelu

16.57 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Hintojen noustessa on kuluttajien ostovoima heikentynyt historiallisen paljon. Samaan aikaan monet yritykset tekevät ennätysvoittoja. Osa inflaatiosta johtuu siitä, että jotkut yritykset käyttävät poikkeuksellista tilannetta hyväkseen voittojensa kasvattamiseen. Energiasektorilla ylisuuret, ansiottomat voitot ovat olleet poikkeuksellisen suuria. [Oikealta: Törkeitä!] Samaan aikaan energiaköyhyys lisääntyy.

Arvoisa puhemies! Tilanne ei tunnu kovin oikeudenmukaiselta. Ihmiset ovat ymmärrettävästi huolissaan pakkasten kiristytessä koko maassa ja sähkölaskujen kasvaessa. Lämpimän kodin tulisi olla perusoikeus modernissa yhteiskunnassa. Kysynkin ministeri Lintilältä: missä vaiheessa energiayhtiöiden ylisuuriin voittoihin puuttumisessa mennään ja voidaanko niitä palauttaa kuluttajille?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä.

16.58 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyjä on täsmälleen oikeassa siinä, että tällaisena aikana, joka on täysin erikoinen ja kriittinen, on moraalisesti hyvin kyseenalaista käyttää tätä tilannetta voittojen saamiseen. Ahneudellakin pitää olla joku raja.

Hallitus on tehnyt toimia. Meillä on nyt tulossa alv-tiputtaminen, joka alkaa joulukuusta, sitten siellä tulee verovähennys, ja vielä sähkötuki on olemassa.

Kysyitte, onko näihin ylisuuriin voittoihin jotain valmisteilla. Kyllä on. Me olemme EU-tasolla sopineet solidaarisuusverosta, eli voidaan kai puhua tämmöisestä Euroopan laajuisesta windfall-verosta eli näistä ansaitsemattomista voitoista, ja tämä vero tulee joulukuussa vielä voimaan. Tätä määrää voidaan sitten kansallisesti käyttää erilaisiin tukimuotoihin, joilla kevennetään ihmisten taakkaa. Mutta tämä on verrattain haasteellinen ollut, ja kyllä minä edelleen korostan sitä, että suurin vastuu on tällä hetkellä sähköyhtiöillä ja heidän maltillaan pidättäytyä hinnankorotuksista.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

3. Hallintovaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 53/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi hallintovaliokunnan jäseneksi edustaja Jenna Simulan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteisistä tutkintaryhmistä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 253/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. — Keskustelu, ministeri Henriksson.

Asian käsittelyssä noudatettiin aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.00 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Värderade talman! Hallituksen esityksellä ehdotetaan muutettavaksi yhteisistä tutkintaryhmistä annettua lakia. Yhteisiä tutkintaryhmiä koskevaa puitepääöstä on muutettu siten, että sen säännökset ovat yhdenmukaisia rikosasioiden tietosuojadirektiivin vaatimusten kanssa. Hallituksen esityksellä ehdotetaan tehtäväksi muutetun puitepääöksen edellyttämä välttämätön lain muutos.

Det föreslås att lagen om gemensamma utredningsgrupper ändras. Genom lagändringen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv, genom vilket bestämmelserna i rådets rambeslut om gemensamma utredningsgrupper ändras så att de överensstämmer med unionens regler om skydd av personuppgifter.

Värderade talman! Arvoisa puhemies! Komissio antoi kesällä 2020 tiedonannon, jossa luetellaan kymmenen EU-säädöstä, joiden muuttaminen on tarpeen niiden saattamiseksi rikosasioiden tietosuojadirektiivin mukaiseksi. Näillä muutoksilla on tarkoitus täydentää EU:n tietosuojalainsäädännön uudistusta. Rikosasioissa henkilötietojen suojaa koskeva jäsenvaltioiden lainsäädäntö on ollut ennen uudistusta epäyhtenäistä. Lisäksi yleislainsäädännön ja erityislainsäädännön suhde on ollut epäselvä. Uudistuksen tavoitteena on yhtenäistää sääntelyä ja siten lisätä oikeusvarmuutta lain soveltajien ja rekisteröityjen kannalta.

Ehdotettu lainmuutos vaikuttaisi myönteisesti henkilötietojen suojan ja yksityiselämän suojan toteutumiseen silloin, kun kyse on henkilötietojen käsittelystä muuhun kuin niiden alkuperäiseen keräämistarkoitukseen.

Tämä ehdotettu laki on tarkoitettu voimaan tulevaksi 1.3.2023.

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain, puoluelain, vaalilain 112 ja 143 l §:n sekä kansalaisaloitelain 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 254/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. — Keskustelu, ministeri Henriksson.

Asian käsittelyssä noudatettiin aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.02 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tämä lähetekeskustelussa oleva lainsäädännön muutos koskee ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain eli vaalirahoituslain, puoluelain, vaalilain sekä kansalaisaloitelain muuttamista.

Den här lagändringen som nu är i behandling gäller ändring av lagen om kandidaters valfinansiering. Den gäller också partilagen, vallagen och lagen om medborgarinitiativ.

Muutosten tarkoitus on lisätä vaali- ja puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä. Vaalirahoituslain muutokset selkeyttäisivät lakia vaalikampanjan kulut ylittävän rahoituksen osalta ja vahvistavat jälki-ilmoituksiin liittyviä valvontavaltuuksia. Vaalirahoituslakiin lisättäisiin velvollisuus avata erillinen kampanjatili valtiollisissa vaaleissa.

Genom lagändringen tas det också in en skyldighet att offentliggöra vilka som har lånat ut pengar till valkampanjen. Dessutom ger ändringarna Statens revisionsverk större rättigheter än tidigare att få uppgifter, handlingar och så vidare när det gäller tillsynen över val- och partifinansieringen.

Elikkä lainmuutoksessa myös lisättäisiin velvollisuudeksi julkistaa vaalikampanjalle lainaa antaneet tahot, ja lisäksi muutokset antaisivat vaali- ja puoluerahoitusvalvonnan suorittamista varten Valtiontalouden tarkastusvirastolle aiempaa laajemmin oikeuksia saada tietoja, asiakirjoja, aineistoja ja virka-apua.

Puoluelaisissa täsmennettäisiin ei tukena pidettävien suoritusten luetteloa ja lisäksi puoluelain muutos mahdollistaisi, että puolueen valtionavustuksesta osa voitaisiin osoittaa avustuksen käyttötarkoitusta toteuttavan muun yhteisön tai säätiön toiminnan tukemiseen. Puoluelakiin tehtäisiin muutoksia samassa linjassa, mitä vaalirahoituslakiin Valtiontalou-

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

den tarkastusviraston mahdollisuudesta saada aiempaa laajemmin tietoja, asiakirja-aineistoja ja virka-apua.

Samoin lainoista tulisi tehdä ajantasainen ilmoitus Valtiontalouden tarkastusvirastolle, ja lainanantaja tulisi ilmoittaa, jos lainan määrä on vähintään 1 500 euroa.

Puoluelakiin tehtäisiin myös tilinpäätösasiakirjoja koskevia muutostarpeita.

Vaalilain muutos poistaisi pakollisen jäsenäänestyksen puolueen asettaessa ehdokkaita eduskuntavaaleihin ja kansalaisaloittelain muutos parantaisi nuorten osallistumismahdollisuuksia ja tietoisuutta EU:sta laskemalla eurooppalaisen tuenilmaisun ikärajan 16 vuoteen.

Lakien voimaantulon ajankohdaksi ehdotetaan 1.7.2023.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Honkasalo.

17.05 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Vaali- ja puoluerahoituksen avoimuus ja läpinäkyvyys ovat avainasemassa demokratian ja demokraattisen edustettavuuden toteutumisessa. Sääntelyn ja toimivan valvonnan tarkoitus on tarjota kansalaisille aito mahdollisuus todeta ehdokaiden sidonnaisuudet. Vaalirahoituksesta tehtävien ilmoitusten on annettava todenmukainen kuva siitä, minkälaiset tahot ovat osallistuneet ehdokaiden kampanjoiden tukemiseen.

Nyt annettavassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muun muassa vaalirahoituksen vastaanottamisen rajoittamista kampanja-ajan loppuun sekä velvollisuutta ilmoittaa kampanjasta ylijäävän rahoituksen käytöstä. Lisäksi ehdotetaan, että vaalikampanjalle lainaa antaneiden nimet tulee julkistaa, jos lainan määrä ylittää 800 euroa kuntavaaleissa ja 1 500 muissa vaaleissa. Nämä euromäärät määrittävät nykylaissa annetun tuen julkistamisen rajat. Myös Valtiontalouden tarkastusvirastolle annettaisiin oikeus saada vertailutietoja kampanjaan tukea antaneelta.

Ulkopuolinen raha vaaleissa on nykymuotoisessa demokratiassa välttämätön paha. Esi-tetyt tarkennukset lakeihin ovatkin tarpeen läpinäkyvyyden edistämiseksi. Sääntelyn tulee olla yksiselitteistä ja mahdollistaa valvontaa tekeväälle Valtiontalouden tarkastusvirastolle kaikki mahdolliset työkalut laiminlyöntiepäilysten selvittämiseksi.

Arvoisa puhemies! Vaalirahoituksen ja siten demokraattisten osallistumismahdollisuuksien toteutumisen ongelmat ovat kuitenkin ilmoittautumiskäytäntöjä syvemmillä. Kevään 2019 eduskuntavaaleissa valitut kansanedustajat ja varakansanedustajat ovat ilmoittaneet kampanjojensa hinnaksi keskimäärin noin 35 000 euroa. Se on aivan valtavasti rahaa. Hajonta on suurta, ja joukossa on useita jopa 100 000 euron kampanjoita — siis yli 100 000 euron kampanjoita. Parlamentaarinen järjestelmämme on eriarvoistunut, ja demokraattiset osallistumismahdollisuudet ovat polarisoituneet sosioekonomisen taustan mukaan. Tästä meillä on myös tuoretta tutkimustietoa olemassa. Koulutetuimmilla ja hyväosaisilla on paremmat lähtökohdat käydä kampanjaa ja parhaat mahdollisuudet tulla valituksi. Tämän ei pitäisi olla demokratiassa mahdollista, vaan ihan kaikilla pitäisi olla mahdollisuus tulla valituksi. Toki harvoin tulee valituksi ilman kiitollisuudenvelkaa, joten paisuvat budjetit voivat myös ohjata politiikan sisältöjä.

Olen jo aiemmin tällä hallituskaudella tehnyt lakialoitteen kampanjakaton säättämisestä. Myös eduskunnan tarkastusvaliokunta on toistuvasti todennut, että laki ehdokkaan vaalirahoituksesta ei ole onnistunut lakiin kirjatussa tavoitteessa rajoittaa vaalikampanjoiden kasvua. Valiokunta on pitänyt kampanjakattoa selvittämisen arvoisena. Valitettavasti par-

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

lamentaarinen ryhmä, jonka linjauksiin esityksen muutokset perustuvat, ei ollut yksimielinen kampanjakaton säätämisestä.

Painotan vielä käytännön vaikutuksia. Käytännössä esimerkiksi yritystukea saavat todennäköisimmin ehdokkaat, jotka ajavat ennen kaikkea yritysten näkökulmaa ja intressejä, kun taas muunlaisilla teemoilla kampanjoimalla on vaikeampaa kilpailla näkyvyydestä. Kampanjabudjettien paisuminen uhkaa johtaa demokraattisen päätösvallan luovuttamiseen rikkaimmille lahjoittajille, ja siksi toivonkin, että työtä vaali- ja puoluerahoitussääntelyn parantamiseksi jatketaan myös ensi kaudella. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

17.09 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on sinällensä varmaankin ihan tarpeellisia muutoksia vaalirahoituslainsäädäntöön ja muun muassa siihen, mikä katsotaan puoluetueksi, mutta mietin tässä, kun näissä esityksissä on muun muassa se, että luottamustoimimaksuista tai tällaisista niin sanotuista puolueveroista jatkossa katsottaisiin, että ne ovat tukea puolueelle, ja kun kuitenkin sitten puoluerahoituslainsäädännössä on määrittelty siitä, millä tavalla tätä tukea tulee seurata, niin tässä tietysti herää huoli, onko tästä tulossa lisää byrokratiaa esimerkiksi vaikkapa paikallisosastoille tai piirijärjestöille tai sinne puoluetoimiston puolelle. Ehkä erityisesti vielä ajattelen niitä paikallisosastoja, joissa monta kertaa on näitä kunnallisia luottamusmiesmaksuja ja vastaavan tyyppisiä, joilla sitten yleensä käydään niitä seuraavia vaaleja tai sitten niillä järjestetään yleisötilaisuuksia tai vastaavaa sen paikallisen toiminnan kannalta tärkeää toimintaa kansalaisten suuntaan. Mietin, että toivottavasti tässä nyt on konsultoitu puolueita ja mietitty sitä, että tällä ei pitäisi kyllä ainakaan lisää byrokratiaa sinne paikallistasolle tuoda, koska yhä enemmän huomaa sen, että tämän päivän puoluetoiminnassa ihmisiä kyllä kiinnostaa se vaikuttaminen, mutta eivät he tule sinne kokoukseen sen takia, että he pääsisivät rahastonhoitajaksi tai sihteeriksi tai johonkin vastaavaan, kuten varapuheenjohtajan, virkaan. Siinä mielessä toivon, että tällainen ei tätä kansalaistoimintaa ainakaan lähtisi jarruttamaan lisääntyvän byrokratian muodossa.

Toinen asia, mihin kiinnitin huomiota, oli tämä eurooppalaisen kansalaisaloitteen ikärajan laskeminen 18 vuodesta 16:een. Tietysti tämä on nyt hivenen erikoinen tilanne sitten jatkossa, jos meillä kansallinen ja kansainvälinen ovat eri tavoin. Tästä, kun ministeri on paikalla, olisi tietysti ihan mielenkiintoista kuulla sitten vähän niitä perusteluja ja taustaa.

Sitten myöskin tuossa ajattelin ehdokasasettelun kohdalla, kun tässä puhuttiin siitä, että nyt tulevaisuudessa ei tarvita pakollista jäsenäänestystä. No, täytyy sanoa, että yleensä tilanteet ehdokasasettelussa ovat kyllä sen kaltaisia, että ei niihin jäsenäänestyksiin välttämättä ole tähänkään mennessä menty, ja mietin, miten tätä pykälää olisi sitten tähän asti pitänyt tulkita. Monta kertaa kuitenkin puolueyhdistykset miettivät keskenänsä ja pohtivat, mikä on paras mahdollinen ehdokasasettelu, tai vaikka kunnallisjärjestön sisällä, jolloinka tämäntyyppiset pakolliset kuulostavat kyllä erikoiselta. Ovat ilmeisesti sitten jonkunlaista jäännettä historiasta.

Sitten tämä vaalitilin avaaminen: Vaikka tämä koskee nyt sitten presidentinvaaleja, Euroopan parlamentin vaaleja ja eduskuntavaaleja, niin on huomioitava, että jo näissä aluevaaleissa meiltä Valtiontalouden tarkastusvirasto pyysi näitten vaalitilien — vaikka ne olivat monta kertaa ihan yksittäisten ihmisten yksityisiä tilejä — tiliotteet. Niiltä oltiin maksettu laskuja; tietenkään niille ei saa ottaa rahaa vastaan vaan nimenomaan maksaa laskuja.

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

Ja kyllä pidän tietysti tätä vähän sellaisena siinä ja siinä olevana, rajalla menevänä tapauksena, että siellä todellakin yksityisiä pankkitilin tiliotteita lähetellään sitten Valtiontalouden tarkastusvirastoon, eli tässä ehkä muutoinkin olisi syytä miettiä tätä kohtaa. Ja tämä todella aluevaaleissa oli käytäntö: kaikille aluevaaleissa valituille ja heidän varoilleen tuli tämä pyyntö lähettää nämä tiliotteitten kopiot, ja pyydettiin myöskin jopa sähköisesti lähettämään niitä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Junnila.

17.13 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Vaalirahaan perehtynyt tutkija Tom Venho on kirjoittanut, että ay-liikkeen kampanjasta voidaan puhua puolueiden ja ehdokkaiden rinnalla toimivana vaaliorganisaationa, joka on koordinoitu yhteen vasemmistopuolueiden kanssa. Näin tutkija on todennut, ja hänen mukaansa tämän epävirallisen vaalityön rahallista arvoa on siten vaikea mitata. Kysyn ministeriltä: miten tähän vasemmistopuolueiden tutkijan esiin tuomaan, organisaatioita hyödyttävään asiaan voitaisiin sitten lainsäädännöllisesti reagoida?

Ja toinen kysymys on, että edellä mainittu tutkija on laskenut julkisista lähteistä, että suurin yksittäinen tukija 2010-luvulla oli Stiftelsen för det tvåspråkiga Finland, ja itse asiassa tämä ylitti 300 000 euroa. Nyt kun tässä vasemmistostakin oltiin huolissaan, niin itse asiassa kun katsoin tätä tutkijan kokoamaa kahdenkymmenen listaa, niin sieltä kyllä löytyy kaikkea Punajuuri ry:tä ja Hyvä Suomea ja muuta. Aika moni näistä aika yllättäenkin, jos puolueet lasketaan pois, tuntuu osuvan aika lähelle vasenta laitaa.

Arvoisa ministeri, voisiko näihin soveltaa jotakin kattoa? Ehdokkaan henkilökohtainen kattohan ei näytä tässä olevan ongelmana, vaan tällainen erilainen säätiöiden kautta kierätetty raha, jolla valtaa näytetään ellei ostettavan niin ainakin siihen hyvin vahvasti vaikuttavan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Autto.

17.15 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! On tietysti tärkeää, että Suomi säilyy tällaisena maailman demokraattisimpana ja korruptoitumattomimpana yhteiskuntana, kuten monet kansainväliset arvioitsijat osaltamme arvioivat, ja varmasti nämä lainsäädäntöön tuotavat uudet muutokset, päivitykset, ovat paikallaan. Toki eduskunnan on varmasti hyvä sitten vielä tarkkaan arvioida, ovatko kaikki muutokset tarkoituksenmukaisia.

Mutta, arvoisa puhemies, kun nyt tässä vaalilaista puhutaan, niin — Lapin kansanedustajana osittain ehkä vähän omastakin asiasta puhun — vaalipiirin ihmiset ovat kovasti pyytäneet ottamaan esille sen asian, millä tavoin voidaan turvata sitten edustuksellisuuden toteutuminen eri puolilla maata vaalipiirien eriytyessä voimakkaasti kooltaan. Mietin, voiko oikeusministeriltä kysyä tässä vaiheessa, onko ministeriössä sitten jo mahdollista tulevaa hallitusohjelmaa varten valmistelua sen suhteen. Kun nyt esimerkiksi vaikka Lapin vaalipiiri muuttuu kuuden kansanedustajan vaalipiiriksi, niin tokihan se piilevä äänikynnys on todella huomattava verrattuna sitten vaikkapa Uudenmaan vaalipiiriin. Ja tässä mielessä välttämättä — vaikka vaalit teknisesti pystytään käymään maailman parhaan lainsäädännön puitteissa, mitä lainsäädäntöä tässäkin ollaan kehittämässä — ei sitten kuitenkaan perustuslain ihmisille takaama yhdenvertainen vaalin käyminen ehkä käytännössä toteudu. Onko tähän liittyen oikeusministeriössä joitakin ajatuksia?

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

17.17 Sari Essayah kd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Auton innoittamana otin vielä toisen puheenvuoron, koska tämä asia on äärimmäisen tärkeä ja liittyy kyllä siinä mielessä myöskin tähän esillä olevaan hallituksen esitykseen, että meidän kaikella tällä vaalilainsäädännöllä vaalirahoituslaista lähtien pyrimme siihen, että meillä järjestelmä olisi avoin ja se olisi kansalaisten demokratiaa tukeva ja se innostaisi ihmisiä äänestämään ja sitä kautta olisi tukemassa kansalaisyhteiskuntaa. Mutta sitten jos meidän varsinainen vaalilaki on sellainen, että tänä päivänä joutuu kansalainen miettimään, onko hänen äänensä yhdenvertainen, jos se tulee jostakin päin Suomea verrattuna sitten jossain toisessa vaalipiirissä annettuun äänen, ja tämä piilevä äänikynnys, niin meidän pitäisi ihan oikeasti tässä salissa löytää se parlamentaarinen sopu siitä, millä lailla vaalilakia pitäisi uudistaa.

Itse ajattelen, että on käsittämätöntä... [Vilhelm Junnilan mikrofonin avautuu, jolloin puhujan mikrofonin sulkeutuu] ...puolueessani pitäisi tällä hetkellä olla kahdeksan hengen eduskuntaryhmä, jos se olisi oikeasti vastannut vuoden 2019 vaalitulosta. Täällä pitäisi olla kahdeksan kristillisdemokraattia, sen sijaan täällä on viisi kristillisdemokraattia. Kolme paikkaa on jollakin muulla puolueella, joillakin muilla puolueilla, joille nämä paikat eivät kuulu. Elikkä siinä mielessä meidän pitää saada Suomessa sellainen vaalilaki, jolla oikeasti se äänimäärä, mikä vaaleissa annetaan, tulee myöskin näkymään siinä paikkamäärässä, mikä eduskunnassa on. Vain sitä kautta voisimme varmistaa sen, että on yhdenvertaisuus.

Itsekin olen vuosien varrella istunut yhdessä tällaisessa oikeusministeriön vaalilakia uudistavassa työryhmässä, ja meidän pääsimme jo niin pitkälle siinä uudistamisessa, että yhden valtiopäivät kerettiin käydä ja hyväksyä laki, mutta seuraavilla se ei enää sitten uuden hallituksen kokoonpanolla ja koalitiolla onnistunutkaan. Pidän sitä kyllä todella säälinä. Ehdottomasti me tarvitsisimme järjestelmän. Meillä on monia sellaisia niin sanottuja taseauspaikkajärjestelmiä, joilla pystyisimme varmistamaan sen, että kaikki äänet ympäri Suomea annettuina ovat aivan yhtä arvokkaita.

Minusta tässä ennen kaikkea on tärkein asia muistaa, että tämä tyrehdyttää ihmisten luottamusta järjestelmään ja passivoi ihmisiä, koska silloin, jos puolueen äänikynnys alkaa jossakin vaalipiirissä olla tyyliin 16 prosenttia tai vastaava, aivan varmasti iso osa ihmisiä jää kotiin, kun he eivät pysty takaamaan omalla äänellään, että se vaikuttaisi siihen, että sieltä oman puolueen edustaja pääsee läpi. Silloin meidän vaalijärjestelmää pitää lähteä muuttamaan. Tämä on aina yksi kristillisdemokraattien tavoitteita hallitusneuvotteluihin, jos niihin satumme päätymään, eli kyllä ehdottomasti meidän pitää saada Suomessa oikeudenmukainen vaalijärjestelmä. Ajattelen, että meillä on vähän häpeällistä lähettää vaalitarkkailijoita eri puolille maailmaa tarkkailemaan, onko demokraattisesti vaalit ja oikein järjestetty, jos me emme omaa järjestelmäämme saa ensin kuntoon.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Junnila.

17.20 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Pahittelut edustaja Essayahille — painoin täällä jo mikrofoninappia, kun piti painaa puheenvuoronappia äskeisen aikana.

Mutta on erittäin hyvä, minkä edustaja otti äsken esiin, eli kun meillä tosiaan esimerkiksi Etyj ja Euroopan neuvosto valvovat muiden vaalijärjestelmiä, niin kyllä ainakin itselleni on tullut selväksi, että se itse prosessi, miten me sen toteutamme, on kyllä valitettavan antiikin aikainen. Siitä ei ole kysymys, etteikö se itsessään toimisi tai eikö siihen voisi luot-

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

taa, vaan millä tavalla se nykyiseen yhteiskuntaan enää tässä vaiheessa muovautuu, esimerkiksi suhteellinen vaalitapa, minkä edustaja Essayah otti esiin, ja sen lisäksi esimerkiksi se, että noin kuukautta ennen arvotaan nämä numerot, joita sitten ihmiset käyvät raaputamassa vaalikopissa. En tällaista järjestelmää kyllä ole missään muualla nähnyt, ja sehän johtaa siihen, että meillä on poikkeuksellisen paljon hylättyjä ääniä, ja sitten mietitään, onko seiskassa sitä väliä vai onko tuo nelonen vai onko se yhdeksän ja niin edelleen. Eli kyllä tämänkaltaisista asioista pitäisi päästä eroon. Monessa lainsäädännössä muualla laitetaan ruksi tiettyyn kohtaan, kaikki nimet ja muut vastaavat ovat siellä valmiina, ja silloin se kampanja-aikakin on pidempi, mikä hyödyttää sitten myös demokratiaa, koska kun kampanja-aika on vain kuukauden, noin keskimäärin — se keskeisesti liittyy näiden numeroiden saatavuuteen ja numeroihin, äänestämiseen — se suosii silloin myös julkisuudesta tunnettuja ehdokkaita. Eli kyllä tämä on myös yksi semmoinen asia, mitä pitäisi harkita, että tästä päästäisiin eteenpäin. Esimerkiksi Etyjin alainen ODIHR on hyvin vahvasti uudistanut tätä prosessia muualla maailmassa, ja siellä on kyllä valtavan hyviä esimerkkejä saatavilla, miten meidän tulisi tätä vaalijärjestelmäämme myös kehittää.

Tämä numeroiden julkaisu itsessään ei ole pelkkä, ainoa ongelma, vaan on myös sitten itse äänestämiseen liittyviä. Eli meillähän voi mennä tuloksen vahvistamiseen jonkun aikaa. Maailmalla on tällaisia ikään kuin hybridimalleja. Ei puhuta sähköisestä äänestyskeskuksesta, mutta sen sijaan siellä on vanha puulaatikko, se on tällainen vähän skannerin näköinen laatikko, mikä saman tien laskee sen äänen ja tallettaa sen sinne muistikortille. Se ei ole yhteydessä mihinkään, mutta kun kello tulee 20.00, niin sieltä saadaan välittömästi se tieto keskusvaalilautakuntaan, jo ennen kuin näitä ääniä lähdetään käsin laskemaan. Eli tämmöistä tietynlaista verifiointia varmaan olisi hyödyllistä ottaa myös Suomessa käyttöön, ja ainakin tästä numerojärjestelmästä tulisi kyllä päästä eroon, että kyllä täällä äänestetään edustaja Essayahia eikä jotain ehdokas 117:ää. Tämä on aika kummallinen ja vanhakantainen järjestelmä. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Autto.

17.23 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä edellä edustaja Essayah ja edustaja Junnila, jotka tuntevat tietysti myös kansainvälistä vaalitoimintaa erittäin hyvin, ovat käyttäneet ehkä aavistuksen myös sellaisia reippaasti eteenpäin katsovia puheenvuoroja, ja itse ehkä edustan sillä tavalla hieman tämmöistä perinteisempää linjaa, että näen, että siinä tämä tekninen vaalien toteutustapa Suomessa on vallan mainio. Lähinnä oma kysymykseni tosiaan koski enemmän sitä, että se kansalaisten ääni vaaleissa eri puolilla maata olisi yhdenvertainen ja sillä tavalla vaalit olisivat yhtäläiset, mutta tosiaan en tietenkään poissulje sitä, etteikö myöskin vaalitapaa pidä aina tarkastella sen kautta, voidaanko uudistuksia tehdä.

Kyllä mielestäni edustaja Junnilalle voi sen sanoa, että suomalainen vaalin toimittaminen ja ääntenlaskenta ja muu ovat hieno perinne, ja kyllä perinteitäkin on syytä vaalia. Onhan se mukavaa, että siinä vaali-illassa on myös sellainen sopiva pieni kutkutus sen jälkeen, kun ensin ovat tulleet ennakoöänet. Sitten se ääntenlaskenta siinä parin tunnin aikana etenee, mutta kuitenkin meillä aina poikkeuksetta, ovatpa vaalit mitkä vain, vaali-illan aikana saadaan luotettava tulos, ja vaikka ihan lopullisen tuloksen vahvistaminen sitten vähän ottaakin, de facto tulos on selvillä, toisin kuin sitten maailmalla, missä usein joudutaan

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

päiväkausia odottamaan sitä ihan todellista, siihen tulevan politiikan sisältöönkin keskeisesti vaikuttavaa tietoa vaalin tuloksesta.

Elikkä tällä tavalla ehkä, kun tätä keskustelua varmasti yleisö laajasti nyt seuraa, haluan kuitenkin todeta sen, mitä tällä alkuperäisellä puheenvuorollani tarkoitin. Mielenkiintoisia puheenvuoroja, arvoisa puhemies.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Henriksson.

17.25 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Kiitos, arvoisa puhemies, ja kiitos edustajille mielenkiintoisista puheenvuoroista. Tässä lakiesityksessähän nyt ei ole kysymys vaalijärjestelmän muuttamisesta, ja niin kuin edustajat tietävät, se on iso kysymys. Se on kysymys, jota ollaan tässä maassa pitkään mietitty, miten me voitaisiin parantaa suhteellisuutta ja miten me voidaan parantaa nykyistä järjestelmää. Voidaan palata siihen, jos vielä ehdin.

Muutama kommentti juuri tähän esitykseen liittyviin kysymyksiin. Esimerkiksi tämä 16 vuoden ikäraja EU-parlamentin kansalaisaloitteisiin tulee EU-lainsäädännöstä. Miksi sitten Suomen omaa lainsäädäntöä ei voida muuttaa tähän suuntaan? No, se vaatisi perustuslain muuttamista, se tulee siitä. Jos halutaan, että Suomessakin saisi allekirjoittaa kansalaisaloitteen 16-vuotiaana, niin silloin meidän pitäisi muuttaa perustuslakia niin, että saisi äänioikeuden myös valtakunnallisissa vaaleissa 16-vuotiaana, ja se taas on aika hankala yhtälö, jos ajatellaan, että tässä maassa ihminen tulee täysi-ikäiseksi 18-vuotiaana. Nämä asiat kyllä osittain kulkevat käsi kädessä, ja sen takia ratkaisu on nyt tämä, että EU-aloitteisiin voidaan kuitenkin sallia se, että 16-vuotiaat allekirjoittavat niitä tulevaisuudessa, mutta kansallisesti ei.

Tästä uudistuksesta ylipäänsä voi sanoa sen, että tätähän on tehty parlamentaarisesti. Puoluesihteerit ovat olleet tekemässä yhdessä oikeusministeriön virkamiesten kanssa tätä uudistusta, ja tästä vallitsee käsitykseni mukaan aika lailla yksimielisyyttä, ainakin suurelta osin, eli kaikki puolueet ovat tähän voineet ottaa kantaa.

Vaalitiliä ehdotetaan juuri sen takia, että voitaisiin helpommin kuin tänä päivänä saada selkeyttä siitä, mitä yksittäisen ehdokkaan kampanja on maksanut. Itse pidän tässä nyt erittäin tärkeänä, että pankit myös avaavat erillisiä kampanjatilejä. Tästä tulee aikamoinen byrokraattinen rumba, jos pankit syystä tai toisesta eivät halua tilejä avata ja sitten ehdokkaan pitää näyttää Valtiontalouden tarkastusvirastolle, että pankki on evännyt tällaisen tilin avaamisen. On varmasti syytä vielä eduskuntakäsittelyssä ja valiokuntakäsittelyssä paneutua tähän puoleen. Ylipäänsä läpinäkyvyyttä halutaan lisätä, ja se on tärkeätä. Luottamus meidän vaalijärjestelmää kohtaan on syytä pitää korkealla.

Lopetan ehkä tämän puheenvuoron myös toteamalla sen, että ainakin itse tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa, kun on paljon erilaista vaikuttamisyritystä olemassa myös vaaleihin, niin itse pidän erittäin tärkeänä sitä, että meillä äänestetään edelleen paperilla ja kynällä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Tähän asiaan varatun puolen tunnin puitteissa voi antaa vielä yhden puheenvuoron. — Edustaja Mäkelä.

17.29 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Vielä tuohon, mitä ministeri Henriksson äsken mainitsi näistä pankkiasioista, haluaisin tuoda esille sellaisen tulokulman vaalirahoituksen-

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

ta ja yleensäkin ehdokkaan näkökulmasta, että yleensäkin pankkiasiointi on tehty vähän turhan vaikeaksi Suomessa rahanpesusäännösten nojalla ihan tavallisellekin kansalaiselle. Mökin mummolta kysellään kaikenlaisia erikoisia kysymyksiä pankissa, että saataisiin esitettyä venäläisten uusrikkaiden rahanpesu. Siitähän siinä käytännössä on kysymys. Se ei toimi se systeemi, mutta näin se vain menee. Erityisen vaikeaa se on politiikassa mukana olevalle ihmiselle, varsinkin kansanedustajalle. Ainut paikka, missä tuntee olevansa poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö, on pankkisali — tällaisen kaskun olen kuullut joskus jonkun sanovan, ja se valitettavasti saattaa joissain tilanteissa pitää paikkansakin. Mutta tosiaan näiden kampanjatilien perustaminen on yllättävän vaikeaa.

Itse aikanaan perustin kampanjatiliiä, kun se oli vielä mahdollista rekisteröitymättömän yhdistyksen nimissä, tai se ohjekin oli, että se perustetaan sillä tavoin. Nyt en enää tiedä, miten sen tilin perustaminen ylipäänsä käytännössä onnistuisi. Pankkien palvelut on karstittu minimiinsä, kuten konttorit, joissa tällaisia asioita voisi käytännössä hoitaa. Jos olisin nyt lähtemässä eduskuntavaaliehdokkaaksi puhtaalta pöydältä, niin luultavasti tekisin sen johtopäätöksen, että en viitsi perustaa mitään kampanjatiliiä ja rahoitan kampanjani täysin itse, koska se tilien perustaminen on liian vaikeaa, vaivalloista ja hankalaa. Tämä alkaa olla jonkinlainen ongelma demokratiallekin, kun ehdokkaat eivät voi ottaa vastaan vaalirahoitusta vaikka haluaisivat. Tähänkin toivoisin kiinnitettävän huomiota.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.31.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.08.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Tänä aikana puhujalista on tyhjentynyt.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Business Finland Venture Capital Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 266/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään 30 minuuttia. — Ministeri Lintilä, keskustelu.

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

Asian käsittelyssä noudatettiin aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.31 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia Business Finland Venture Capital Oy:stä annettuun lakiin niin, että yhtiö voisi nykyisen tehtävänsä lisäksi tehdä myös yksittäisiä valtiontukea sisältäviä pääomasijoituksia. Sijoituspäätökset edellyttäisivät työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiantoa, valtioneuvoston talouspoliittisen ministerivaliokunnan puolta sekä vielä EU:n komission hyväksyntää. Lainmuutoksella mahdollistettaisiin poikkeuksellisesti yhtiön elinkeino- ja teollisuuspoliittiset sijoitukset. Yhtiön nykyinen tehtävä koskee yritysten alkuvaiheen riskisijoituksen edistämistä. Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Talousarvioesityksen täydentävään esitykseen sisältyy tähän tarkoitukseen 90 miljoonan euron määrärahaesitys.

Hallitusohjelmassa osana Elinvoimainen Suomi -kokonaisuutta on tavoitteeksi asetettu uudistaa elinkeinorakennetta, vauhdittaa yritysten kansainvälistymistä, kasvua ja työpaikkojen syntymistä. Hallitusohjelman mukaan keinona on muun muassa vahvistaa yritysten rahoitusasemaa ja omaa pääomaa. Se on myös tämän lakimuutoksen tavoite.

Business Finland Venture Capital Oy on Suomen valtion kokonaan omistama erityistehäväyhtiö. Yhtiö kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan, ja sen omistajaohjauksesta vastaa Innovaatiorahoituskeskus Business Finland. Yhtiö on perustettu vuonna 2014. Yhtiön tehtävänä on edistää yritysten alkuvaiheen liiketoimintaa perustamalla uusia rahastoja, tekemällä oman ja vieraan pääoman ehtoisia sijoituksia rahastoihin ja myöntämällä takauksia pääomarahastojen yksityisille sijoittajille.

TEMin hallinnonalalla yritysrahoituksen parissa toimivat Finnvera Oyj ja Suomen Teollisuussijoitus Oy. Näistä on omat lainsäädäntönsä, ja yhtiöillä on omat tehtävänsä ja roolinsa yrityskentän rahoittajina. Finnveran vastuut ovat mittavat kotimaisessa rahoituksessa, vientitakuiden ja erityistakausten osalta sekä vientiluottojen osalta kesäkuun lopun tilanteen mukaan 25,1 miljardia euroa. Tesi on pääomasijoitustoimintaa harjoittava ja valtion teollisuuspoliittisista omistuksista vastaava yhtiö, jonka tarkoituksena on edistää erityisesti suomalaista pientä ja keskisuurta yritystoimintaa sekä erityisin perustein suomalaisen teollisuuden rakenteellista uudistumista. Tässä tarkoituksessa yhtiö tekee sijoituksia pääomarahastoihin sekä tekee suoria pääomasijoituksia ja hankkii kohdeyrityksien osakkeita. Lain mukaan Tesin toiminnan on oltava markkinaehtoista eikä sijoituksiin sisälly valtiontukea. Lisäksi TEM-kokonaisuudessa toimii Ilmastorahasto Oy, jota koskeva lakiesitys on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä.

Arvoisa puhemies! Yritysrahoituksen toimintaympäristössä on havaittu tarve luoda instrumentti valtiontukea sisältävälle valtion pääomasijoitukselle. Lainmuutoksen avulla mahdollistettaisiin yksittäisten elinkeino- ja teollisuuspoliittisten valtiontukea sisältävien pääomasijoituksen tekeminen. Käsillä oleva tehtävä ei luontevasti sovellu muiden toimijoiden rooliin. Lähimpänä tätä uutta tehtävää olisi Tesi, mutta Tesin toimintaa ei esitetä muutettavaksi valtiontukea sisältäväksi toiminnaksi, jotta yhtiön asema säilyisi markkinaehtoisena markkinoiden luottamuksen ja toimivuuden näkökulmasta. Siten valtiontukea sisältävien oman pääoman ehtoisten suorien sijoitusten osalta tarkoituksenmukaisin toteut-

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

taja olisi Business Finland Venture Capital Oy, jonka rahoitukseen voi jo nyt liittyä valtiontukielementtejä rahastosijoituksissa.

Lakimuutokseen liittyviä taloudellisia vaikutuksia on mahdollista arvioida vasta alustavasti. Tarkkaa tietoa ei ole siitä, kuinka monta tukea sisältävää oman pääoman ehtoista lain kriteerit täyttävää sijoitushanketta tulisi arvioitavaksi ja tehtäväksi tulevina vuosina. Kaikki toteutettavat hankkeet edellyttäisivät laaja-alaista vaikuttavuutta sekä talouspoliittisen ministerivaliokunnan puollon. Uuden 2 §:n 2 momentin perusteella tehtäviin sijoituksiin varautuminen edellyttää yhtiön määrärahojen lisäystä valtion talousarviomenettelyssä. Uudet elinkeinopoliittiset sijoitukset edellyttävät aina komission ennakkohyväksyntää.

Tukielementti voisi olla luonteeltaan esimerkiksi sellainen, että lainan korko voitaisiin sopia markkinaehtoista korkoa alemmalle tasolle. Tällöin tuen määräksi muodostuu todellisen ja laskennallisen markkinaehtoisen koron välinen erotus. Äärimmäisessä tapauksessa voisi olla riskinä sijoituksen menetys, mikäli kohdeyhtiön toiminta alkuperäisistä arvioista poiketen ei jatkuisikaan esimerkiksi yhtiön toiminnan epäsuotuisan kehityksen johdosta.

Toimenpiteiden avulla voidaan vahvistaa tietyn strategisesti tärkeän yhtiön ja laajemmin tietyn elinkeino- tai teollisuuspoliittisesti tärkeän toimialan tai klusterin elinvoimaisuutta. Toimenpiteillä voitaisiin vastata myös erityisesti poikkeuksellisissa olosuhteissa, kuten koronapandemian tai Venäjän hyökkäyssodan kaltaisten odottamattomien tapahtumien aiheuttamien taloudellisten haasteiden lievittämiseen. Toimenpiteillä voitaisiin vastata myös kyseisten poikkeusolosuhteitten seurauksena kilpailijamaissa toteutettaviin erilaisiin toimenpiteisiin ja järjestelyihin.

Poikkeuksellisiin tukea sisältäviin järjestelyihin liittyy viime kädessä aina mahdollisuus siihen, että valtio-omisteinen yritys saa alkuperäistä sijoitusta vastaavan määrän omistusta tukea sisältävää sijoitusta saavasta yrityksestä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Autto.

17.37 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Lintilälle tämän lakiesityksen esittelemisestä. Tämä on varmasti hyödyllinen työkalu. Tänänhän on käyty tuossa jo edellä eduskunnan kyselytunnillakin keskustelua siitä, millaisia työkaluja pyritään Suomeen saamaan, jotta meillä yritysten tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiopanosukset olisivat mahdollisimman vahvoja, koska vain kehittämällä niitä tuotteita, joita myymme sitten maailmalle, pärjäämme siinä kovassa kilpailussa, jossa niin monet muut tekijät, vaikkapa ihan logistiikkakustannukset tai muut vastaavat sijainnista johtuvat tekijät, ovat kieltämättä meille kilpailullinen haitta. Eli meidän on kerta kaikkiaan vaan oltava parempia kuin kilpailijoiden tuolla pääkilpailijamaissa.

Nämä tuet, mitä ministeri Lintilä esitteli, ovat tietysti tarpeen, mutta tuiki tarpeellinen olisi kyllä todella ollut myös tämä verokannustin, jolla oltaisiin saatu entistä enemmän yksityistä rahaa tähän tki-toimintaan, ei vain niin, että aina luomme uusia, pelkällä valtion rahalla tehtäviä tukimuotoja.

En tiedä, salliiko puhemies ja pystyykö tai haluaako ministeri Lintilä sitten ottaa asiaan kantaa, että oliko tämä tki-kannustin sellainen pääministerin mainitsema rusina pullassa, että se piti nypätä sieltä pois, ettei keskusta saa sitä ajettua eteenpäin, vai mikä tämä hallituksen sisäinen dynamiikka tässä oikein oli — arvoisa puhemies, jos ministeri Lintilä tähän pystyy vastaamaan.

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Valitettavasti menee kyllä tämän hallituksen esityksen aiheen ulkopuolelle. Ministeri ei kommentoi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 a luvun 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 267/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään 30 minuuttia. — Ministeri Lintilä.

Asian käsittelyssä noudatettiin aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.39 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut hallituksen esityksen, jolla muutettaisiin voimassa olevaa Business Finland -lakia. Lainmuutosten tavoitteena on erityisesti täsmentää Business Finland -osakeyhtiön hoitamia julkisia hallintotehtäviä perustuslain edellyttämällä tavalla. Kyseessä on yhtiön nykyisten lakisääteisten tehtävien tarkempi määrittely. Lainmuutosten lisäksi on tarpeen tehdä muutokset Business Finland -rahoituskeskuksen ja -yhtiön tehtävänjakoon.

Hallituksen esityksellä muutettaisiin myös julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, jotta työnhakuprofiilin laatiminen olisi mahdollista myös ilman käyttäjän vahvaa sähköistä tunnistamista. Muutoksella olisi myönteisiä vaikutuksia muun muassa ulkomaisten työntekijöiden mahdollisuuksiin löytää työtä Suomesta.

Yhtiön tukevana tehtävänä olisi kerätä ja tuottaa rahoituskeskuksen rahoituspäätösten valmisteluun liittyviä asiakas- ja markkinatietoja. Yhtiö voisi kartoittaa Business Finlandin asiakkaiden palvelutarpeita ja antaa tätä koskevaa neuvontaa asiakkaille. Lisäksi yhtiö voisi toteuttaa esivalmisteluun liittyviä tehtäviä rahoituskeskuksen lausuntoja varten kasvuyrittäjien oleskelulupa-asioissa ja rahoituskeskuksen digitaalisia palveluita koskevan neuvonnan antamista asiakkaille.

Voimassa olevan Business Finland -lain perusteella yhtiö tekee de minimis -rahoituksen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä sekä valvoo myöntämänsä rahoituksen käyttöä. Nämä tehtävät olisivat edelleen katsottavissa yhtiön julkisiksi hallintotehtäviksi.

Arvoisa puhemies! Yhtiön julkisten hallintotehtävien täsmentämisen lisäksi Business Finland -lakiin tehdään muutoksia, jotka ovat osoittautuneet tarpeellisiksi Business Finland -lainsäädännön oltua voimassa yli neljän vuoden ajan. Yhtiön yleiseksi edistämisteh-

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

täväksi esitettäisiin osaajien maahanmuuton edistäminen Suomeen. Kyseinen tehtävä ei olisi yhtiölle tosiasiallisesti uusi, vaan yhtiö on hoitanut kyseistä tehtävää perustuen jo voimassa olevaan lainsäädäntöön. Lisäksi Business Finland -laissa säädettäisiin rahoituskeskuksen tiedonsaantioikeudesta Maahanmuuttovirastolta kasvuyrittäjien jatkolupa-asioissa, kun rahoituskeskuksen harkittavaksi tulee puoltavan lausunnon antaminen lupa-asiasa. Business Finland -laissa selkeytettäisiin ja vahvistettaisiin myös tietojen salassapitoa yhtiön toiminnasta.

Business Finland -lain muutokset edellyttävät tiettyjen yhtiön tehtävien ja henkilöstön siirtoa rahoituskeskukseen. Yhtiöstä siirrettäviä tehtäviä ovat erityisesti rahoituskeskuksen rahoitusta koskevan yksityiskohtaisen ja sisällöllisen neuvonnan antaminen Business Finlandin asiakkaille sekä hankkeiden rahoitettavuuden arviointi. Yhtiö ei voisi jatkossa myöskään hoitaa eräitä Suomen kansainvälisiä edustamistehtäviä, joihin liittyy julkisten hallintotehtävien piirteitä.

Arvio yhtiöstä rahoituskeskukseen siirrettävän henkilöstön määrästä on noin 80 henkilöä. Henkilöstö siirretään noudattaen liikkeen luovutuksen periaatteita, jolloin yhtiön työntekijät siirtyvät rahoituskeskuksen palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä.

Business Finland -lain muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi vuoden toukokuussa. Yhtiön tehtävät ja henkilöstö on tarkoitus siirtää rahoituskeskukseen vuoden 24 loppuun mennessä.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä haluan käyttää hyödykseni myös tilaisuuden kehua niin Business Finlandia kuin laajemmin Team Finlandin toimintaa. Näinä epävarmoina aikoina vientiin panostaminen on erityisesti tärkeää. Suomi elää viennistä, ja ilman vienninedistämistä emme kasva.

Business Finland vastaa Team Finland -verkoston eli kansainvälistymisellä kasvua tavoittelevien yritysten verkoston koordinoinnista ja kehittämisestä. Palvelukokonaisuutta on uudistettu oikeaan suuntaan. Verkoston palvelut ovat edistäneet yritysten pääsyä kansainvälisille markkinoille. Tätä tarvitaan nyt, kun ensin korona ja sitten Venäjän hyökkäys Ukrainaan ovat maalanneet markkinamaisemaa uusiksi.

Töitä on vielä jäljellä, mutta tuloksellista, vaikuttavaa edistämistyötä voidaan tehokkaammin tehdä olemassa olevia rakenteita hyödyntämällä ja kehittämällä. Isot hallinnolliset uudistukset vaikuttaisivat väistämättä asiakaspalveluun ja toiminnan tehokkuuteen ja sitä kautta myös vientipalvelujen laatuun. Rakenteisiin keskittyminen olisi pyörän keksimistä uudelleen ilman mainittavia hyötyjä. Sellaiseen meillä ei ole tällä hetkellä aikaa. Sellaiseen meillä ei ole myöskään rahaa. Nyt on syytä keskittyä nykyisten hyvien palvelujen kehittämiseen ja yhä useamman yrityksen saamiseen kasvun ja kansainvälistymisen polulle.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion vientitakuista annetun lain 6 ja 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 268/2022 vp

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. — Keskustelu, ministeri Lintilä.

Asian käsittelyssä noudatettiin aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.45 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Globaalit, isot haasteet ilmastonmuutoksesta terveysturvallisuuteen voidaan ratkaista kansakuntien poliittista yhteistyötä tiivistämällä sekä talous- ja kauppasuhteita kehittämällä. Suomella on merkittävästi osaamispääomaa vientiin ja investointeihin kansainvälisille markkinoille. Suomen kaltaiselle pienelle avotaloudelle viennin kansantaloudellinen merkitys on suuri. Vienti ylläpitää hyvinvointiyhteiskuntaamme.

Viennin mahdollistaa toimiva vientirahoitusjärjestelmä. Valtion erityisrahoitusyhtiöllä, Finnvera Oyj:llä on olennainen rooli suomalaisen viennin rahoituksessa. Vientirahoituksen kysyntä on kasvanut viime vuosina voimakkaasti. Yksityinen rahoitussektori ei ole kyennyt riittävässä määrin vastaamaan viime vuosien rahoituskysynnän kasvuun, jolloin julkisen rahoituksen keskeinen rooli on korostunut entisestään. Vientirahoituksessa on Suomessa markkinapuute, joka ilmenee erityisesti suurten ja pitkää takaisinmaksuaikaa vaativien vientihankkeiden rahoituksessa. Toisaalta markkinapuute on myös havaittu pk-yritysten pienten vientikauppojen rahoituksessa, mitä koskeva lakiesitys on myös parhailaan eduskunnan käsittelyssä.

Markkinat eivät myöskään pysty kilpailemaan kansainvälisen julkisen sektorin tarjoaman rahoituksen kanssa, jolloin Suomessakin joudutaan turvautumaan julkiseen rahoitukseen viejäyritysten kilpailukykyyn turvaamiseksi. Suomen vientirahoitusjärjestelmän toimivuuteen vaikuttaa muun muassa vientirahoituksen päätöksentekoprosessin nopeus, sujuvuus ja ennakoitavuus. Ne ovat tärkeitä osatekijöitä kilpailukykyiselle vientirahoitusjärjestelmälle. Suomen julkisessa vienninrahoitusjärjestelmässä on tunnistettu useita kehittämistarpeita, joista yksi kohdistuu Finnveran vientitakuutoiminnan erityisriskinottoa koskevaan päätöksentekomenettelyyn.

Erityisriskinotto on menettely, jossa valtion erityisrahoitusyhtiö voi myöntää vientitakuun elinkeinopoliittisista tai kilpailukykyyn liittyvistä syistä silloinkin, kun yhtiö ei tavanomaisen riskiarvioinnin perusteella voisi vientitakuuta myöntää hankkeeseen liittyvän korkean riskin johdosta. Vientitakuun myöntäminen erityisriskinottona edellyttää työ- ja elinkeinoministeriön päätöstä siitä, että hankkeeseen liittyy tärkeitä elinkeinopoliittisia tai kilpailukykyyn liittyviä perusteita.

Ehdotetulla lailla on tarkoitus parantaa Suomen viennin ja vientirahoituksen kansainvälistä kilpailukykyä yksinkertaistamalla ja joustavoittamalla vientitakuutoiminnan mukaisen erityisriskinoton päätöksentekomenettelyä, edellytyksiä ja mahdollisuuksia. Erityisriskinoton tulee kyetä vastaamaan joustavasti ja nopeasti muuttuviin vientirahoituksen tarpeisiin. Erityisriskinotto on keino avata suomalaisyritysten vientitoimintaa uusille, tavanomaista riskipitoisemmille markkinoille. Erityisriskinotolla voidaan aikaansaada uusia

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

kasvumarkkinoita suomalaisille vientiyrityksille ja laajentaa suomalaista, perinteisesti keskittynyttä vientipohjaa.

Ehdotetulla lailla selkeytetään päätöksentekoprosessia ja päätöksenteon rooleja Finnveran ja työ- ja elinkeinoministeriön välillä. Tarkoituksena on, että vientihankkeiden riskien arviointi kuuluisi kokonaisuudessaan yhtiön vastuulle. Finnveralla on tarkoituksenmukaimmat resurssit vientihankkeiden riskiarviointiin ja erityisriskinottotarpeen harkintaan.

Valtioneuvoston roolia on tarkoitus korostaa edellyttämällä poliittista päätöksentekoa jokaisen erityisriskinottopäätöksen yhteydessä erikseen. Näin varmistetaan elinkeino-, ulko-, kauppaa-, kehitys- ja ympäristöpoliittisten tavoitteiden kattava huomioiminen hanketasolla ja vahvistetaan edelleen Finnveran elinkeinopoliittista mandaattia. Selkeämmät roolit päätöksenteossa tehostavat vientirahoituksen toimivuutta ja takaavat suomalaisille yrityksille tasavertaiset kilpailuedellytykset oikea-aikaisesti. Lailla edesautetaan myös erityisriskinotto-tilanteiden tunnistamista ja erityisriskinottoon liittyvää riskienhallintaa.

Työ- ja elinkeinoministeriö antaa jatkossa Finnveralle omistajaohjauksella valtioneuvoston säännöllisesti hyväksymän riskinottokehyksen, jonka avulla Finnveran hallitus voi laatia yhtiön riskinottopolitiikan sekä helpommin tunnistaa erityisriskinoton piiriin kuuluvat hankkeet. Riskinottokehys tullaan vahvistamaan valtioneuvostotasolla vuosittain. Tämä parantaa valtioneuvostotason tietoisuutta erityisriskinotosta, laajentaa päätöksentekopohjaa sekä sitouttaa erityisriskinoton linjauksia selkeämmin tulevaan päätöksentekoon.

Erityisriskinoton enimmäisvastuumäärä ehdotetaan korotettavaksi 5 miljardista eurosta 8 miljardiin euroon. Tämä sisältyy vientitakuiden kokonaistakuuvastuun enimmäismäärään, mikä on nykyisellään 38 miljardia. Korotus turvaa Finnveran nykyisen vientitakuuportfolion hoitamisen ja hallinnoinnin. Se myös luo edellytyksiä Finnveralle käyttää harkintavaltaansa arvioidessaan vientihankkeita.

Korotus mahdollistaa myös suomalaisen vientipohjan monipuolistumista kattamaan laajemmin eri toimialoja. Korotuksen odotetaan vauhdittavan esimerkiksi kaksoissiirtymää ja suomalaisten yritysten pääsyä kehittyville markkinoille. Jos erityisriskinoton enimmäismäärä olisi riittämättömällä tasolla, voisi seurauksena olla merkittäviä negatiivisia yhteiskunnallisia vaikutuksia, kuten työpaikkojen ja verotulojen menetyksiä.

Yksittäisten suurten vientikauppojen saaminen Suomeen voi merkitä satoja tai jopa tuhansia henkilötyövuosia viejäyrityksessä sekä alihankintaverkostossa. Suorien työllisyysvaikutusten lisäksi hankkeiden kerrannaisvaikutukset ulottuvat laajemmalle verotuloina sekä ostovoiman ja kysynnän kasvuna.

Hallituksen tavoitteena on edistää vientiä ja yritysten kansainvälistymistä. Julkisen vientirahoituksen merkitys on erityisen korostunut näinä geopolitiittisesti ja taloudellisesti epävarmoina aikoina ja tällä lailla varmistetaan vientirahoituksen toimivasta sääntelystä, joka turvaa ja edistää suomalaisen viennin kansainvälistä kilpailukykyä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta

Hallituksen esitys HE 269/2022 vp

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. — Keskustelu, ministeri Sarkkinen.

Asian käsittelyssä noudatettiin aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.52 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta. Lakiehdotus kytkeytyy laajemmin rahoitusmalliuudistukseen tähtäävään arpajaislain muuttamiseen, missä muun muassa on valmisteltu kumottavaksi laissa tällä hetkellä olevaa valtionavustuksiin liittyvää erityissääntelyä. Rahoitusmalliuudistuksessa sektorikohtaiset puitelait täydentävät osaltaan uutta sääntelykokonaisuutta. Tämä hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä sektorikohtaisena puitelakina.

Veikkaus Oy:n tuotto on ehdotettu tuloutettavaksi 1.1.2024 alkaen yleiskatteellisenä valtion tulotilille, josta se siirtyy osaksi yleiskatteellista kehysrahoitusta. Uudessa rahoitusmallissa katkaistaan yhteys arpajaislaissa säädettyjen yksilöityjen käyttötarkoitusten väliltä.

Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnan tuotot ovat alentuneet vuodesta 2020 alkaen jopa noin 30 prosenttia aiemmista vuosista, minkä seurauksena on selvitetty vaihtoehtoisia tulevaisuuden rahoitusmalleja sosiaali- ja terveysministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön aiemmin veikkausvoittovaroin rahoittamien toimintojen rahoittamiseksi. Rahapelituottojen alenemista on kompensoitu vuosina 2020—2022 aikana eri tavoin, kuten budjettivaroin ja arpajaisveroa tilapäisesti alentamalla.

Sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoitus on Suomessa keskeisesti julkisen sektorin varassa. Valtion talousarvion momentilta myönnetään valtionavustuksia terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen eli niin sanottuja STEA-avustuksia, jotka ovat suurimmalle osalle alan yhdistyksistä ja säätiöistä merkittävin rahoituksen lähde. Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen myönnettävillä avustuksilla rahoitetaan valtakunnallisia, alueellisia ja paikallisia yhdistyksiä ja säätiöitä.

Valtion talousarviossa käytettävissä oleva määräraha terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen on vuonna 2022 yhteensä 362,4 miljoonaa euroa. Valtionavustuksia on myönnetty yhteensä 784 hakijalle, 1 778 avustuskohteeseen. Käytettävissä oleva määräraha määritellään jatkossa siis valtion talousarviosta, irrallaan Veikkauksen tuotoista. Yhdistyksille ja säätiöille myönnettävien avustusten kokonaismäärä voi uudessa mallissa joko nousta, pysyä samana tai alentua verrattuna nykytasoon riippuen päätöksistä.

Eri sektoreiden rahoitustasosta on sovittu niin parlamentaarisesti kuin hallituksen vahvistamassa julkisen talouden suunnitelmassa vuoteen 2026 asti, mikä osaltaan turvaa rahoituksen riittävyyttä rahoitusmalliuudistuksen voimaantulon jälkeisille vuosille. Vuoden 2023 valtion talousarvioesityksessä terveyden ja sosiaaliseen hyvinvointiin myönnettäviin valtionavustuksiin esitetty määräraha on yhteensä 373,6 miljoonaa euroa.

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

Tällä hetkellä voimassa olevaan arpajaislakiin liittyy tiettyjä valtionavustuksiin ja toimintaan liittyviä erityissäännöksiä, joiden säilyttäminen laintasoisena sääntelynä on sosiaali- ja terveysministeriön sektorin osalta arvioitu tärkeäksi. Näihin kuuluu sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusasioden neuvottelukunnasta säätäminen, viranomaisen toimivaltaan liittyvää sääntelyä, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukseen, STEAan, liittyvää sääntelyä sekä valtionavustuksen määrään liittyvää sääntelyä.

Valtionavustuslakia sovelletaan yleislakina niiltä osin kuin tässä laissa ei ehdoteta säädettäväksi siitä poikkeavasti. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti rahoitusmalliuudistukseen tähtäävän arpajaislain muutoksen kanssa 1.1.2024.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Werning.

17.56 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys on ensiarvoisen merkityksellinen, sillä tällä sektorilailla varmistetaan arpajaislaissa kumottujen säännösten laintasaisuus jatkossakin koskien sote-järjestöjen rahoitusta. Tämä on osa rahoitusmalliuudistusta, jossa Veikkauksen tuotto siirretään yleiskatteiseksi budjettiin. Järjestöjen roolia osana tulevaisuuden sote-palveluiden tuottajia ei voida vähätellä, ja pidänkin erityisen tärkeänä, että varmistetaan järjestöjen rahoitus budjetista myös tilanteessa, jolloin pelituotot vähenevät. Tämä hallituksen esitys vastaa järjestökentän huutoon tuoden kolmannelle sektorille juuri sitä rahoituksen ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä järjestöjen rahoitukseen, mitä kentältä onkin peräänkuulutettu. Itse ajattelen niin, että tässä vallitsevassa tilanteessa ja sote-palveluiden muutoksien tuulissa on koko sote-kentän, siis kaikkien toimijoiden, sekä kansalaisten etu, että järjestötoiminnan edellytykset turvataan.

Arvoisa puhemies! Suomessa on arviolta noin 10 000 rekisteröityä sosiaali- ja terveysalan yhdistystä ja säätiötä. Yhdistykset jaotellaan yleensä valtakunnallisiin, alueellisiin ja paikallisiin yhdistyksiin. Paikallisyhdistykset muodostavat suurimman toimijajoukon. Päätoimialat, joihin yhdistykset ja säätiöt voidaan karkeasti luokitella, ovat kansanterveys, lastensuojelu, vammaisasiat, vanhustenhuolto, päihdeasiat ja muut asiat — kaikki äärettömän merkityksellisiä ja tärkeitä.

Kansalaisjärjestöjen toiminnassa erityistä huomiota on kiinnitetty niiden yleishyödylliseen luonteeseen ja niiden tuottamiin yhteiskunnallisiin suoriin ja epäsuoriin hyötyihin. Toiminnallaan kansalaisjärjestöt kartuttavat yhteiskunnan aineellista ja henkistä sekä sosiaalista pääomaa. Kansalaisjärjestöjen organisoima tai ylläpitämä toiminta on monilla aloilla laajentunut laaja-alaiseksi vertaistoiminnaksi.

Sote-järjestöjen toiminnalla on erilaisia yhteyksiä julkiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Niiden omaehtoinen yleishyödyllinen toiminta auttaa ja tukee etenkin yhteiskunnassa haavoittuvimmassa asemassa olevia ihmisiä monimuotoisesti ihmisten omista lähtökohdista käsin ja sitten tiivistää olennaisesti yhteiskunnan tukiverkkoa. Osa yhdistyksistä ja säätiöistä toimii myös markkinaehtoisten palveluiden tuottajina. Palvelutuotannossa korostuvat etenkin ne sosiaalipalvelut, jotka eivät ole taloudellisesti kiinnostavia voittoja tavoitteleville toimijoille.

Järjestötyöllä on Suomessa pitkä historia. Ensimmäiset sosiaali- ja terveysalan yhdistykset perustettiin jo 1800-luvulla. 1900-luvulla hyväntekeväisyysjärjestöjen toiminta organisoitui moderniksi keskusjärjestötoiminnaksi ja kansalaisten omaehtoiseksi vaikuttamis- ja vapaaehtoistoiminnaksi. Monet nykyisin itsestäänselvyytenä pidetyt julkisen sektorin palvelut ovat aikoinaan syntyneet sosiaali- ja terveysjärjestöjen kehittämistä ja tuottamina.

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

Nyt on meidän aikamme varmistaa se, että tämä vahva järjestökenttä toimii jatkossakin yhtä vahvana kuin tähänkin asti on toiminut.

Yhdistyksillä ja säätiöillä on tärkeä rooli hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämässä, sillä niiden kautta ihmisillä on mahdollisuus olla aktiivisia, osallistua yhteiskunnan toimintaan, vapaaehtoistyöhön ja erilaisiin harrastuksiin. Yhdistystoiminta antaa yhteiskunnallisia vaikuttamismahdollisuuksia myös niille ihmisille, joiden ääni ei muuten kuulu tai kuulu liian heikosti. Yhdistysten vahvuutena on ollut auttavainen ihmisten arjen tuntemus, jolloin toimintaa on nopeasti voitu muokata ihmisten muuttuvien tarpeiden mukaiseksi ja niihin sopivaksi. Esimerkiksi koronapandemian aika osoitti meille jokaiselle sen, kuinka suuri merkitys järjestötoiminnalla oli etenkin heikoimmassa asemassa olevien ihmisten tukemisessa ja auttamisessa. Heidän tilanteensa saatiin myös laajempaan tietoisuuteen.

Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, pidän tätä hallituksen esitystä erittäin kannatettavana ja uskon, että myös järjestökenttä yhtyy tähän lakiin mielellään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Semi.

18.01 Matti Semi vas: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Sen verran muistelen vanhoja päätöksiä ja vanhaa aikaa, että veikkausvoittovarot oli suunnattu yksistään urheilulle. Sitten, kun näitä muutoksia on vuosien varrella on tehty, urheiluväkeen liittyvät urheiluvaikuttajat ja hallintoelimet ovat kritisoineet näitä muutoksia sillä tavalla, että on tavallaan tultu urheilun potille. Mutta kyllä näen, että muutoksessa, mitä tässä tehdään, mennään ihan oikeaan suuntaan. Ne ovat kuitenkin meidän kaikkien yhteisesti tuottamia varoja sinne Veikkauksen suuntaan, ja niillä on hyvä kaikkia järjestöjä lähteä tukemaan ja antaa tuki muillekin järjestöille ja tukea sitä toimintaa, koska kansalaistoiminta on erittäin tärkeä osa meidän yhteiskunnan palveluita. Näitä rahoja on hyvä jakaa näin päin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävistä avustuksista

Hallituksen esitys HE 260/2022 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 7/2021 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 16/2022 vp

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 16/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.03 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva rikoslain muutos on tarpeellinen niin oikeustilan selventämiseksi kuin kaikkien ihmisten turvallisuuden parantamiseksi. Rikoslakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä erikseen luetaan vihanvivaikutuksiin lisätään maininta rikoksen tekemisestä sukupuoleen perustuvasta vaikutuksesta. Toisin sanoen esityksen tavoitteena on korostaa sellaisten tekojen moitittavuutta, joiden vaikuttimena on sukupuoleen perustuva viha. Esityksen taustalla on hallitusohjelman tavoite puuttua nykyistä vahvemmin järjestelmälliseen häirintään, uhkailuun ja maalittamiseen. Kyseessä on merkittävä kysymys niin sananvapauden, viranomais-toiminnan, tutkimuksen kuin tiedonvälityksen kannalta.

Maalittamisella tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että jollain some-alustalla herätellään ihmisiä kohdistamaan vihaviestintää tiettyyn ihmiseen, joka on esimerkiksi tehnyt jonkin ulostulon. Maalittamisen kohteena voi olla myös asiantuntijoita tai viranomaisia. Tarkoituksena on vaientaa kohde. Sen vakavimpia seurauksia esimerkiksi tutkimusmaailmassa tai toimittajien keskuudessa on se, että tiettyjä yhteiskunnallisia aiheita aletaan välttelemään.

Esityksen perusteluissa viitataan niin kutsuttuun chilling effectiin eli vapaasti käännettyä viilentymisefektiin. Viilentyminen on melkoisen laimea termi, kun puhutaan sukupuoleen kohdistuvasta vihasta. Uhkailu, maalittaminen ja häirintä, joiden tekemisen vaikuttimena on sukupuoli, sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen moninaisuuteen kohdistuva viha, voivat herättää uhrissa vakavaa pelkoa, joka voi pahimmillaan lamauttaa ihmisen täysin. Jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen sukupuoleen katsomatta. Myös demokratian toimimisen kannalta on välttämätöntä, että hiljentämistä ei hyväksytä.

Arvoisa puhemies! Rikoslaki on perustellusti sukupuolineutraali, eli laki kohtelee kaikkia samoin sukupuolesta riippumatta. Lain tulee kuitenkin olla sukupuolisensitiivinen. Selvitysten valossa sellaisen häirinnän, uhkailun tai yksityisyyttä loukkaavien tekojen kohteena, joiden törkeimmillään voidaan arvioida osoittavan sukupuoleen kohdistuvaa vihaa, ovat käytännössä naiset miehiä useammin. Lainsäätäjien onkin puututtava kaikkiin mahdollisiin tavoin, kaikilla mahdollisilla tasoilla, sukupuolten tasa-arvoa estäviin rakenteisiin,

Arvoisa puhemies! Lakivaliokunnan mietintö ottaa ansiokkaasti kantaa asiantuntijakuulemisissa nousseisiin huomioihin siitä, että rangaistuksen koventamisperusteissa tulisi huomioida sukupuolen lisäksi niiden soveltuminen sukupuoli-identiteettiin, sukupuolen ilmaisuun tai sukupuolen moninaisuutta ilmentäviin tapauksiin. Valiokunta katsoo, että oikeuskäytäntö osoittaa, että nykyisin muotoilu on riittävää siltä osin, että rangaistusta on koventettu nykylakiin vedoten sukupuolivähemmistöryhmän edustajaan kohdistuneessa rikoksessa. Tämä pohdinta on oleellista, ja on tärkeää, että oikeuskäytäntöä seurataan tarkkaan tämän lakimuutoksen myötä. Suomalaisen oikeusvaltion kannalta ja rikoslain muu-

Pöytäkirja PTK 125/2022 vp

tosten toimeenpanon kannalta on oleellista, että rikosten selvittämiseksi ja oikeuskäsittelyiden sujuvuuden varmistamiseksi on osoitettu myös riittävät resurssit. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 7/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden huoneistotietojärjestelmää koskevien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 168/2022 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 168/2022 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lapsilisälain 7 §:n ja toimeentulotuesta annetun lain 11 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 235/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 28/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 18.11.2022 pidettävään täysistuntoon.

14. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 18.11.2022 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.09.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola